

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Tunyogmatolcs Község Önkormányzat

2013-2018.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	4
Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	4
A település bemutatása.....	4
A település bemutatása.....	4
Értékeink, küldetésünk.....	5
Értékeink, küldetésünk.....	5
Célok.....	6
Célok.....	6
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	7
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	7
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	7
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	7
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	8
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	8
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	9
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	9
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	20
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	20
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	24
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	24
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	26
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	26
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	29
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	29
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	30
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	30
Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a szervezeteket. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük, és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek.	31
Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a szervezeteket. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük, és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek.	31
Önkormányzatunk Együttműködési Megállapodás kötött a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal. A megállapodás keretében az önkormányzat pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzat működési feltételeit, a településen elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést.	31
Önkormányzatunk Együttműködési Megállapodás kötött a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal. A megállapodás keretében az önkormányzat pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzat működési feltételeit, a településen elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést.	31
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	32
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	32
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	33
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	33
1. A HEP IT részletei.....	33
1. A HEP IT részletei.....	33
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése.....	33
A beavatkozások megvalósítói.....	33
Jövőképünk.....	34
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	35
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	35

3. Megvalósítás.....	45
3. Megvalósítás.....	45

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Tunyogmatolcs Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A 2003. évi CXXV. törvény IV. fejezete tartalmazza a Köztársasági Esélyegyenlőségi Programot, melynek célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét, mely a Kormány, az önkormányzatok és ezek intézményei, civil szervezetek és magánszemélyek feladata.

Célunk, hogy Tunyogmatolcs olyan településsé váljon, ahol senki nem tapasztalja a hátrányos megkülönböztetés közvetlen vagy közvetett formáját védett tulajdonságai alapján, ahol minden lakossal szemben érvényesül az egyenlő bánásmód elve, valamint biztosított az egyenlő hozzáférés az önkormányzat és intézményei által nyújtott szolgáltatásokhoz.

A Program kiemelt figyelmet fordít *A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjairól szóló* Kormányrendelet alapján elsődlegesen védettnek, illetve hátrányos helyzetűnek minősülő csoportok: **a nők, a romák és a fogyatékkal élők helyzetére.**

A Program egyes, a hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltárását, valamint esélyegyenlőségének előmozdítását szolgáló intézkedéseket tartalmaz, különösen:

- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzése, megszüntetése;
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása;
- munkaerőpiaci, tevékenységi szegregáció visszaszorítása;
- a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentésére, foglalkoztatási esélyeik javítása;
- az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésére a helyi önkormányzat döntéshozatalában, illetve az általa fenntartott, vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében;
- a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítése a döntéshozatalban, ill. a közügyek irányításában.

A település bemutatása

Tunyogmatolcs község Szabolcs-Szatmár-Bereg megye keleti részén található, a Fehérgyarmati kistérségben. A települést a Holt-Szamos szeli át. A községen a 491-es főútvonal halad át, autóbusszal a Mátészalka-Fehérgyarmat útvonalon, vonaton a Mátészalka-Fehérgyarmat vasútvonalon érhető el.

A település két község, Tunyog és Matolcs egyesüléséből keletkezett. A két település 1950-ben egyesült, azonban 1957-ben különváltak, majd 1961-ben ismét egyesültek.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

Tunyogmatolcs két református templommal rendelkezik, a tunyogi templom már 1335-ben létezett, ennek alapjaira épült 1914-ben közvetlenül a Szamos partjára a jelenlegi, műemlék jellegű templom. A matolcsi templomot 1767-ben kezdték építeni, és barokk stílusban készült el. A *Szamos* folyót 1896-ban szabályozásnak vetették alá, melynek köszönhetően a két településrészt átszelő folyó holtággá vált. Ez a 185 hektáros vízterület a Holt-Szamos, amely a horgászok paradicsoma. A két települést évszázadokon át rév kötötte össze, a matolcsi oldalon állt a Kurta kocsmá, amely *Petőfi Sándort* is meghihlette.

Tunyogmatolcs fejlődésére legközvetlenebbül az ország és helyi gazdaság stabilitása, illetve dinamikája hat, hiszen ezek következménye, hogy a munkahelyek száma elégséges, hogy a lakossági és önkormányzati bevételek mértéke, a lakossági ellátás, a térbeli rendezettség és a község működésének színvonala megfelelő. Köztudott, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye ma is az ország elmaradottabb, hátrányosabb helyzetű régiói közé tartozik. A környező kisközép városok, mint Mátészalka és Fehérgyarmat fejlődése nem elég dinamikus, ezért nem tudja élnékíteni a kistérségek gazdaságát.

Tunyogmatolcs Község lélekszámával a magyarországi átlagos méretű települések közé sorolható. A Szatmári-síkság aprófalvas területén viszont meglehetősen nagyoknak számít.

Ma a községnek 2013. január 1. adatok szerint 2.551 fő lakosa van. A lakosságon belül a gyermekek és a fiatalok aránya: 22,8%, a középkorúak aránya: 63,1%, az idősek aránya: 13,1%. A településen a roma kisebbség aránya: 26,0%.

Állandó népesség 2013. január 1.

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	1278	1273	2551	50%	50%
0-2 évesek					
0-14 éves	205	229	434	47%	53%
15-17 éves	70	77	147	48%	52%
18-59 éves	633	794	1427	44%	56%
60-64 éves	94	89	183	51%	49%
65 év feletti	216	118	334	65%	35%

A gyermek és fiatalok száma az országos átlag fölött van, ezért kiemelt fontosságúnak tartjuk az ifjúsággal, fiatalokkal való foglalkozást. Az iskolás gyermekek jelentős részét a szülők a városi iskola közelsége miatt Fehérgyarmatra íratják be, ezzel a helyi iskola kerül egyre hátrányosabb helyzetbe.

Tunyogmatolcson 12 tantermes általános iskola, óvoda, orvosi rendelő, védőnői szolgálat, fiókgyógyszertár, idősek otthona, művelődési ház, és családsegítő szolgálat gondoskodik az alapvető feladatok ellátásáról, illetve segíti az itt élők mindennapi életét.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség biztosítása tág értelemben két eltérő, de egymással szorosan összefüggő, egymásra épülő elvárás fogalmaz meg. Egyrészt az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését, a hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció) tilalmát jelenti, másrészt olyan esélyegyenlőségi politikák kialakítását és végrehajtását, amelyek a hátrányos helyzetű állampolgárok életkörülményeinek javítását segítik elő különböző területeken. Önkormányzatunk működése során az esélyegyenlőség megvalósítását – az EU elvárásoknak is megfelelően – horizontális elvként kell meghatározni, melynek át kell hatnia az önkormányzat valamennyi tevékenységét: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását, és a helyi szintű közpolitikák alakítását egyaránt.

Tunyogmatolcs Község Önkormányzata és szervei tudatában vannak annak, hogy munkáltatóként, intézményfenntartóként, közvetlen szolgáltatóként, pályázóként és a közpolitikák alakítójaként is kötelesek megtartani valamennyi jogviszonyukban és eljárásukban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvényben (Ebkvt.) meghatározott egyenlő bánásmód követelményét.

- Tunyogmatolcs Község Önkormányzata elkötelezett az egyenlő esélyek biztosításáért. Minden polgár számára lehetővé kívánja tenni, hogy megkülönböztetés nélkül dolgozhassanak, tanulhassanak és élhessenek a településen, és lehetőségéhez mérten megtesz mindent annak érdekében, hogy megakadályozza bárki áldozattá válását.
- Tunyogmatolcs Község Önkormányzata a képviselő-testület és szervei döntéseiken keresztül is kifejezik elkötelezettségüket az esélyegyenlőség területén.
- A jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a település a társzervekkel, civil szerveződésekkel, egyházakkal, önszerveződésekkel, társulásaival, egyesületeivel együttműködve közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.
- Az Önkormányzat és intézményei a megkülönböztetés elleni küzdelemben vezető szerepet vállalnak és felhasználva helyzetüket és a befolyásukat, ahol csak lehetséges, segítenek leküzdeni a diszkriminatív akadályokat.
- Az esélyegyenlőségi politika követése során a szervezeten belül együttműködnek, az önkormányzat vezetésétől a képviselőtestületen és bizottságokon keresztül egészen a végrehajtás szintjéig.
- Ösztönözik a hátrányos helyzetű csoportokat és egyéneket, hogy vegyenek részt a közösség életében.
- Esélyegyenlőségi politikájukat minél szélesebb körben megismertetik a helyi munkáltatókkal, munkavállalókkal, a helyi polgárokkal és a partner szervezetekkel.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Tunyogmatolcs Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A Program célja, hogy az élet valamennyi területén megelőzze a hátrányos megkülönböztetést és elősegítse egyes társadalmi csoportok tagjainak esélyegyenlőségét, mely az állam, az önkormányzatok és ezek intézményei, a civil szervezetek és magánszemélyek feladata.

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Az esélyegyenlőség nem csupán követelmény, hanem az önkormányzatok hosszú távú érdeke is, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges, vagy fogyatékossgal élő, milyen a származása, vagy az anyagi helyzete. Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség és a szegregációmentesség. A Programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és a társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányait kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül. Tunyogmatolcs Község Önkormányzatának célja, hogy községünk olyan településsé váljon, ahol senki nem tapasztalja a hátrányos megkülönböztetés közvetlen, vagy közvetett formáját védett tulajdonságai alapján, ahol minden lakossal szemben érvényesül az egyenlő bánásmód elve, valamint biztosított az egyenlő hozzáférés az önkormányzat és intézményei által nyújtott szolgáltatásokhoz.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

Jelen esélyegyenlőségi helyzetelemzés célja az, hogy a rendelkezésre álló adatok, dokumentumok alapján feltérképezze Tunyogmatolcs község problémáit, lehetőségeit. Az elemzés öt területre fókuszál: **lakhatás, foglalkoztatás, egészségügy, oktatás, szociális- és közszolgáltatások.**

A Program kiemelt figyelmet fordít a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján elsődlegesen védettnek, illetve hátrányos helyzetűnek minősülő csoportok: **a nők, a gyermekek, a romák, az idősek, a mélyszegénységben élők és a fogyatékkal élők helyzetére.**

A Program egyes, hátrányos helyzetű csoportok feltárását, valamint esélyegyenlőségének előmozdítását szolgáló intézkedéseket tartalmaz, így különösen:

- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzése, megszüntetése;
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő eséllyel történő hozzáférés biztosítása;
- munkaerő-piaci, tevékenységi szegregáció visszaszorítása;
- a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentése, foglalkoztatási esélyeik javítása;
- a helyi önkormányzat döntéshozatalában, illetve az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése;
- a döntéshozatalban, illetve a közügyek irányításában a hátrányos helyzetű csoportok tagjai részvételének elősegítése érdekében.

A Program a vonatkozó jogszabályi előírásokra, és az Európai Unió ajánlásaira tekintettel készült.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Az esélyegyenlőséget segítő helyi rendeletek, határozatok a település szociálpolitikai intézkedéseit, ezzel kapcsolatos elveit határozza meg.

Tunyogmatolcs Község Önkormányzat Képviselő-testülete a 9/2012. (III.30.) számú önkormányzati rendelete fogalmazza meg a szociális igazgatás és szociális ellátások helyi szabályozását.

Az önkormányzat kinyilvánítja, hogy az általa biztosított és megszervezett szociális gondoskodás célja és rendeltetése az, hogy segítséget nyújtson azoknak, akik életkoruk, egészségi állapotuk, jövedelmi és vagyoni helyzetük folytán problémáik megoldására önerőből nem képesek. A szociális gondoskodás biztosítása érdekében az önkormányzat, valamint annak szervei, továbbá a településen működő oktatási, egészségügyi és civil szervezetek kötelesek együttműködni, a tudomásukra jutott, gondoskodást igénylő problémák megoldását kötelesek kezdeményezni. A rendelet meghatározza a pénzügyi támogatások és a természetbeni juttatások formáját és a döntési hatásköröket.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Önkormányzatunk a 105/2011. (VIII. 03.) számú határozatával elfogadta a **Szociális Szolgáltatástervezési koncepciót**, amely megalapozza a szociális szolgáltatások távlati fejlesztését, továbbá meghatározza a szociális szolgáltatások fejlesztési céljait és a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket. A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. alapján önkormányzatunk köteles gondoskodni a gyermekjóléti ellátásokról.

Rendelkezőnk **Bűnmegelőzési programmal**, mely a bűnözés sajátosságaira, a lakosság aggodalmaira figyelemmel, a nemzetközi követelményeknek megfelelő prioritásokat tartalmazza: **Prioritások:**

- a gyermek és fiatalok bűnözés megelőzése, csökkentése
- a családon belüli erőszak megelőzése
- az áldozattá válás megelőzése, áldozatsegítés, az áldozat kompenzációja
- a bűnismétlés megelőzése

A rendőrség mellett a helyi polgárőrség, a pedagógusok, védőnő, házi orvos, családsegítő-és gyermekvédelmi szakember valamint a szociális és egészségügyi ellátó rendszerben dolgozók a bűnmegelőzés legfontosabb szereplői.

2013. májusában fogadta el önkormányzatunk az **Idősügyi koncepciót**, melynek legfőbb célja, hogy programelemeivel elérje az idősök részéről, hogy a kronológiai életkorral összevetve a biológiai és ez által a pszichológiai életkor minél alacsonyabb legyen; másik fontos elérendő cél az időskorúak negatív megítélésének megváltoztatása, társadalmi szemléletváltásnak az elérése.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Tunyogmatolcs község a Felső-Tisza Vidéki Többcélú Kistérségi Társulás tagja, melynek központja Fehérgyarmat. Az esélyegyenlőségi tervezés segíti a szatmári kistérség területfejlesztési koncepciója fő célkitűzéseinek megvalósítását, amely elsősorban a foglalkoztatási helyzetre, a gazdasági és oktatási, szociális és gyermekvédelmi területek célkitűzéseinek megvalósításához járul hozzá. A térségben élők életminőségének javítása, az életszínvonal növelése a foglalkoztatottság szintjének emelésén és a megújulásra kész helyi közösségeken keresztül.

- Életszínvonal, munkavállalás helyi feltételeinek javítása, a településen munkahely-teremtési kezdeményezések támogatása.
- Fiatalkorú lakosság problémáinak felkarolása és kezelése
- Szociális gondoskodás – a rászoruló rétegek számára (idősök, felnőtt fogyatékosok ellátása)
- Közbiztonság, bűnmegelőzés
- Ezek olyan átfogó célok, amelyek a kistérségi és a helyi szereplő által megvalósítandó fejlesztési tevékenységek számára is hosszú távon irányt mutatnak.
- Közösségek működése, azok szerepe, részvétele a különböző programokban.

A Felső-Tisza Vidéki Többcélú Kistérségi Társuláson belül Tunyogmatolcs Község Önkormányzata a Gyermekjóléti-és Szociális Alapszolgáltatási feladatokat a **Szamos-Tisza menti Mikro Körzet Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Társuláson** belül látja el, melynek székhelye Túrístvándi Község Önkormányzata.

Célja a gyermekjóléti és szociális alapszolgáltatási feladatok ellátása mikro-társulások formájában, az ellátásra szorultak és azt igénylők lakókörnyezetükben történő ellátásának közös szervezése és a közös szervezéssel járó központi finanszírozási lehetőségek érvényesítése.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisából, www.ksh.hu, www.munka.hu, valamint a helyi nyilvántartásokból, szociális statisztikákból gyűjtöttük össze. Az önkormányzat számára a koherens esélytervhez szükséges információk rendelkezésre állnak. Természetesen azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs és nem is lehet, ott a 2011. évi népszámlálás adataiból indultunk ki.

Vannak azonban olyan területek, amelyről az információszerzés még nehézkes. Az adatok gyűjtése elsősorban a nehéz helyzetbe került devizahiteles családokról, a fogyatékos személyek foglalkoztatásáról, a lakosság iskolai végzettségéről, a nők helyi gazdaságban elfoglalt szerepéről volt problémás.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A Fehérgyarmati Kistérség a leghátrányosabb helyzetű kistérségek közé tartozik Magyarországon, de egyben a területfejlesztés kedvezményezett térségei közé is. A 30/1997. OGY határozat és a 19/1998. kormányrendelet szerint a kistérség a 4 kedvezményezett kategória közül háromnak is megfelel: az elmaradott, tartós munkanélküliséggel sújtott és mezőgazdasági vidékfejlesztési térség kritériuma alá esik.

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján egyik legsúlyosabb gond a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén.

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motivációs problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

Tunyogmatolcs község lakosságának nagy hányada szociális, családtámogatási ellátásból, nyugdíjból és nyugdíjszerű ellátásból él. Az országos átlaghoz viszonyítva alacsonyok az ellátások, mert az ellátottak túlnyomó többsége termelősövetkezeti tagsága után szerzett nyugdíjat, ami szezonális munka lévén kevés szolgálati időt és kevés jövedelmet adott. A település lakosságának mintegy kb. 70 %-a nehezen él, megélhetési gondokkal küzd.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

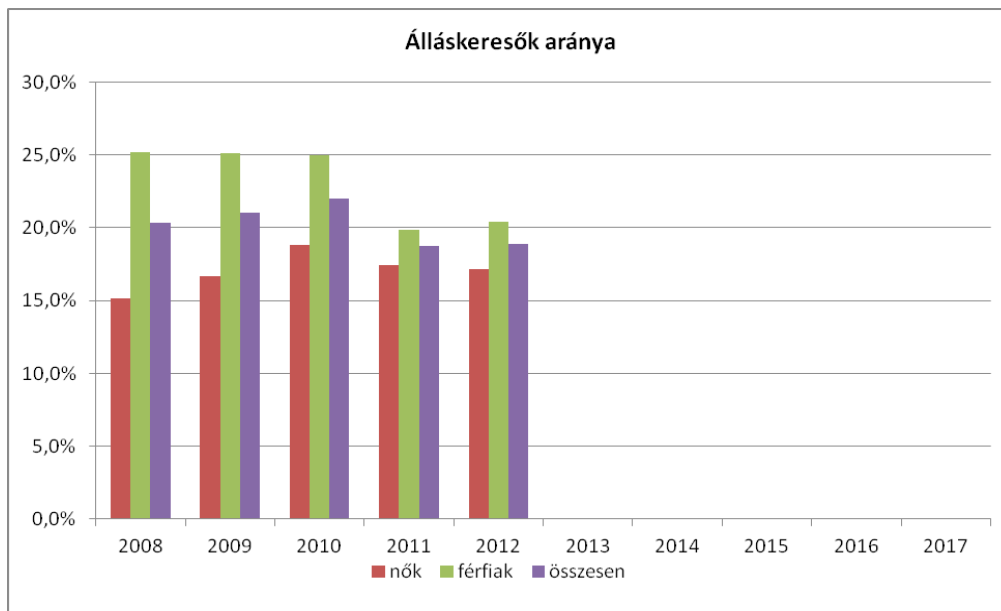
Községünk legnagyobb problémája a nagyarányú munkanélküliség. A munkanélküliek munkaerő-piaci esélyeit rontja, hogy sokan semmilyen szakképesítéssel nem rendelkeznek. A kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzet enyhítésére a közfoglalkoztatás adta lehetőségeket használta ki a település. A másodlagos munkaerőpiac lényege, hogy a nyílt munkaerőpiacra segítsen kivezetni a munkanélküliségből, de ez sajnos keveseknek sikerül. Átmeneti időszaknak tekinthetjük két munkanélküli szakasz között.

Tunyogmatolcs és kistérségi környezete nem sorolható az iparilag fejlett régiók közé, így a közelben csak kevés nagyobb létszámban embereket foglalkoztató üzem működik. Ennek ellenére kistérségi szinten nagyon kedvezőnek mondható fekvése miatt - a Fehérgyarmati Kistérség településeihez képest - Tunyogmatolcson viszonylag nagy számban élnek ingázó dolgozók, akik naponta járnak be fehérgyarmati, mátészalkai munkahelyeikre. A zöldség és gyümölcsfeldolgozó ipar, mely betakarítási időszakban, jelentős számban alkalmaz embereket, jelen állapotát tekintve hanyatlóban van, s ha ez a tendencia folytatódik, még súlyosabbá válhat a helyzet.

Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	857	918	1775	130	15,2%	231	25,2%	361	20,3%
2009	857	921	1778	143	16,7%	231	25,1%	374	21,0%
2010	851	925	1776	160	18,8%	231	25,0%	391	22,0%
2011	859	931	1790	150	17,5%	185	19,9%	335	18,7%
2012	803	901	1704	138	17,2%	184	20,4%	322	18,9%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét.

Önkormányzatunk jelenleg a Startmunka mintaprogram során 84 fő közfoglalkoztatottnak biztosít munkalehetőséget 2013. december 31-ig illetve 2014. február 28-ig. Elmondható, hogy községünkben a legnagyobb foglalkoztató maga az önkormányzat. Megpróbálunk minden lehetőséget kihasználni annak érdekében, hogy minél több tartós munkanélkülit bevonjuk a munka világába. A Fehérgyarmati járási hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltségével napi kapcsolatban állunk, a kiírt pályázatokról, lehetőségekről azonnal tájékoztatnak bennünket.

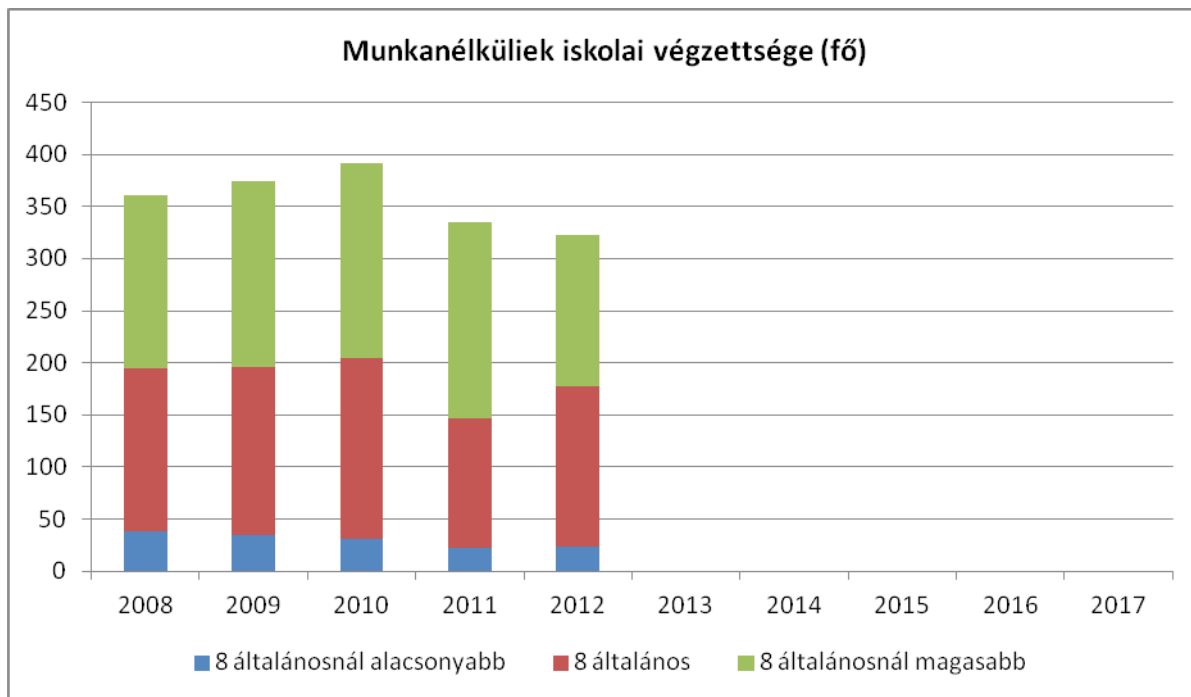
Az Önkormányzaton kívül egyetlen jelentős, nagyobb munkaerőt foglalkoztató cég – a Triagro Kft. – működik, mely sertésenyésztéssel foglalkozik. Településünkön elsősorban egyéni vállalkozók vannak, akiknek többsége a kereskedelemben (elsősorban a kiskereskedelemben), a szolgáltatási szektorban és a település agrár, jellegéből adódóan a mezőgazdaságban tevékenykednek. Sok a mezőgazdasággal foglalkozó a településen, de ez elsősorban őstermelői tevékenység és nem vállalkozói tevékenységen belül történik.

Előfordul, hogy több cég csak azért létesít nálunk telephelyet vagy székhelyet, mert kedvezőbbek az iparüzési adó terén az adómérték előírásaink - ami számunkra kedvező, - ami községünknek adóbevételt jelent.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	fő	%	fő	%	fő
2008	361	39	10,8%	156	43,2%	166	46,0%
2009	374	35	9,4%	161	43,0%	178	47,6%
2010	391	31	7,9%	174	44,5%	186	47,6%
2011	335	22	6,6%	125	37,3%	188	56,1%
2012	322	24	7,5%	154	47,8%	144	44,7%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők között az alacsony iskolai végzettségű munkavállalók vannak döntő többségben. A diagram jól mutatja, hogy a növekvő iskolai végzettséggel csökkenő munkanélküliség jár. E probléma megoldására az önkormányzat közreműködésével a Fehérgyarmati Járási Hivatal Járási Munkaügyi fogadja az álláskeresőket, a nem nyilvántartott munkát keresőket. Minden esetben elsődleges szempont, hogy az ügyintézők az ügyfelek részére megfelelő állásokat keresnek és ajánlanak fel. A Kirendeltség a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatokat. Ebben a munkáltatók is részt vesznek, amennyiben az igényeik alapján munkaviszonyban állók, vagy felvételre kerülők előzetes képzéseit igénylik. A tanácsadás keretében: munka-, pálya-, álláskeresési-, rehabilitációs és pszichológiai egyéni tanácsadason való részvételre van lehetőség.

2012. évben az önkormányzat részt vett az Első Munkahely Garancia Programban melynek keretében 1 fő pályakezdőt foglalkoztattunk. 2013. márciusától e program újra indult, ahol képzési támogatásban, foglalkoztatási támogatásban (bérköltség, vagy bértámogatás), és vállalkozóvá válásának támogatásában lehet részt venni. Támogatottak köre a 25 év alatti, vagy pályakezdő célcsoport.

Az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatása több szempontból is nehézségbe ütközik. A meglévő munkahelyekre a képzett dolgozókat foglalkoztatják, az alacsony iskolai végzettségűek kiszorúlnak az elsődleges munkaerőpiacról. Integrációjukat csak az államilag támogatott programokon keresztül látjuk megvalósíthatónak, ahol a képzés összekapcsolódik a foglalkoztatással.

Településünkön többféle felnőttoktatás történik. Államilag elismert képző szerveken keresztül.

Esti tagozaton érettségi, informatika, nyelvoktatás, ill. szociális gondozó képzés folyik. 2013. júliusában indul a Start mezőgazdasági programunkhoz kapcsolódóan mezőgazdasági növénytermesztő és tartósító képzés. Ezek a programok a munkaerő-piaci integrációt segítik elő. Az önkormányzat biztosítja a feltételeket, hogy a képzés helyben megvalósuljon.

Az önkormányzat saját fenntartású intézményeiben csak magasan képzett szakembereket foglalkoztat, akik a feladat ellátását maximálisan tudják biztosítani. A mélyszegénységben élők és romák nincsenek kirekesztve ezekből a munkakörökből, azonban jelenleg nincs olyan iskolai végzettségű aki ezeket a munkaköröket el tudná látni.

Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén nem tapasztalható.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A települési önkormányzat a szociális helyzetük és rászorultságuk alapján a polgárokat pénzbeli vagy természetbeni ellátásban részesíti. A juttatásokat az 1993. évi III. törvény a Szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szabályozza. A gyermekjóléti ellátásokat a gyermekek védelméről és a gyámügyi eljárásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján tervezi az önkormányzat.

A szociális ellátások a rászorultság mértékétől és okától függően vehetők igénybe. A juttatások azokat a hátrányokat igyekeznek kiküszöbölni, kompenzálni, amelyek az adott személyt helyzetéből adódóan sújtják. A rendelet megfogalmazza a hatásköri rendelkezéseket, mi szerint az önkormányzat képviselőtestülete, vagy a polgármester hatásköre-e az elbírálás.

Az önkormányzat képviselőtestülete a polgármester hatáskörébe utalja az alábbi szociális ellátási formák elbírálását:

- a) temetési segély
- b) köztemetés
- c) beiskolázási segély
- d) rendkívüli átmeneti segély

2012. évben önkormányzatunknál a szociális ellátások igénybevevőinek száma, valamint a kifizetett támogatások összege a következőképpen alakult:

• Temetési segélyben	15 fő	195 e Ft
• Köztemetésben	2 fő	160 e Ft
• Rendszeres szociális segélyben	16 fő	4 845 e Ft
• Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban	301 fő	65 156 e Ft
• Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben	423 gyerek	4 913 e Ft
• Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban	2 gyerek	184 e Ft
• Lakásfenntartási támogatásban	338 fő	19 834 e Ft
• Közlekedési támogatásban	72 fő	728 e Ft
• Ápolási díjban	24 fő	10 051 e Ft
• Közgyógyellátásban	7 fő	202 e Ft
• Óvodáztatási támogatásban	45 gyerek	550 e Ft
• Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban	32 fő	304 e Ft
• Átmeneti segélyben	54 fő	389 e Ft
• Bursa Hungarica ösztöndíjban	15 diák	410 e Ft-ban részesült.

Önkormányzatunk a Szamos-Tisza menti Mikro Körzet Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Társulás működtetésével biztosítja a szociális alapszolgáltatásokat.

A nappali szolgáltatást nyújtó intézményünkben – az Idősek Klubjában – a szolgáltatást jelenleg 30 fő veszi igénybe.

A településen 2012. évben valósult meg egy projekt keretében az épület felújítása. A két településrész közötti nagy távolságok miatt egyes idős emberek számára szinte elérhetetlen a nappali ellátás, ezért a jövőben elengedhetetlen egy kisbusz beszerzése, amellyel az otthonukból lehetne az intézménybe szállítani az ellátottakat. Az intézmény által kínált programok is sokkal színesebbek lehetnének például egy kirándulás beiktatásával.

A házi segítségnyújtás feladata elsősorban az önmaguk ellátására saját erőből teljesen már nem képes személyek otthonukban történő gondozása.

Házi gondozók foglalkoztatásával a lakásukon, lakókörnyezetükben nyújt szükség szerinti segítséget a rászorulóknak elősegítve önálló életvitelük minél hosszabb ideig tartó fenntartását. Ennek során segítséget nyújt az ellátást igénybevevőknek

- Az alapvető gondozási, ápolási tennivalók elvégzésével
- A szociális szolgáltatást igénybevevő és lakókörnyezete higiéniás körülményeinek megtartásában való közreműködéssel
- A veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, azok elhárításában nyújtott segítséggel

- Kapcsolatok fenntartásában, kialakításában való segítségnyújtás

Ezen szolgáltatásunkat jelenleg 40 fő veszi igénybe, 5 fő gondozó segítségével.

Ezen kívül megjelentek a településen más egyházi házigondozói szolgálatok is. Az itt folyó szakmai munkáról, a törvényi feltételek betartásáról nincsenek ismereteink, így a jövőben szükségesnek és az itt élők érdekében elengedhetetlennek tartjuk az önkormányzat Szociális Bizottság felé szakmai beszámoló készítését.

Szociális étkeztetés keretében napi egyszeri meleg ételt kell biztosítani azoknak, akik egészségi állapotuk, koruk miatt önmaguk részére a meleg ételt nem tudják biztosítani és élelmezésük családtagjaik segítségével sem oldható meg. Az igénybevételt a helyi lehetőségek figyelembe vételével vagy a kiszolgáló helyen történő elfogyasztással, vagy ételhordóban való elvitellel, a rászorultak részére házhozzállítással megoldott. Jelenleg 76 fő veszi igénybe ezt a szolgáltatásunkat.

A **családsegítő és gyermekjóléti ellátást** egy fő családgondozó látja el. Komoly problémát okoz a munkanélküliség, ezen belül is a tartós munkanélküliség jelenléte. E probléma típus különösen veszélyes, mert önmagában nincs jelen, gyakran párosul szenvedélybetegséggel, mentális problémákkal, családi konfliktusokkal, súlyos eladósodással stb. Ha e problémát nem tudjuk enyhíteni, akkor sajnos, az okozati problémák kezelése „szélmalomharcot” eredményez. Ügyfeleink nagy része alacsony jövedelemből él. A család alapellátása - élelmezése, ruháztatása - éppen ezért komoly anyagi terhet jelent.

Hogy enyhíteni tudjuk terheiket, adománygyűjtési akciót hirdetünk évről évre. Tartjuk a kapcsolatot a Magyar Vöröskereszttel, a Katolikus Karitással, akiknek élelmiszer, ruha, egyéb adományait közvetítjük a rászoruló családok felé.

Csatlakoztunk a Minden Gyermekek Lakjon Jól Alapítvány programjához. 2012. évben csirkét, tyúkot, kacsát, nyulat, illetve vetőmagcsomagot osztottunk szét a rászoruló családoknak. Klienseink között viszonylag magas a nagycsaládok száma.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A község infrastrukturális feltételei kedvezőek. A villamos-energia és ivóvízellátás megoldott, a gázhálózatra a község jelentős része rácsatlakozott. Szennyvíz csatorna lefedettség 30%-ban, részben épült ki a településen. A belterületi önkormányzati utak felújítása, illetve aszfaltozása folyamatosan történik pályázatok útján. A rendszeres hulladékgyűjtés valamennyi lakásra kiterjed.

Településünkön kb. 930 lakás található. A lakosság szinte teljes egészében saját tulajdonú lakásban él. A lakások közel 20%-a tekinthető alacsony komfortfokozatúnak.

Sajnos az utóbbi időben megnőtt a kihalt, üres és eladó otthonok száma, mely kb. 70 lakást jelent. Ennek az oka, hogy sok egyedül élő idős ember meghalt, a családtagok, gyermekek elvándoroltak, máshol élnek, s nem kívánnak visszajönni településünkre. Az önkormányzat tulajdonában 2 bér vagy szolgálati lakás van, jelenleg 3 fő lakik az önkormányzati lakásokban. Szociális bérlakás az önkormányzat tulajdonában jelenleg 5 van. Ezekben a lakásokban 25 fő él. Ők azok, akik a roma integrációs program keretében a szegregált területről a település belterületére költözhettek. Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok nincsenek a településen.

Településünkön hajléktalanság nincs. Az elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek abból adódnak, hogy fennálló családi kapcsolatok megbomlanak, megromlanak és a lakástulajdonnal nem rendelkező egyén ismerősei segítsége, által keres menedéket. Abban az esetben, hogy ha semmiképpen nem megoldható a településen a lakhatása a mátészalkai hajléktalan szálló nyújt átmeneti megoldást.

A lakhatási feltételeket a lakásfenntartási támogatásokkal segíti az önkormányzat. A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez nyújtott hozzájárulás.

Normatív lakásfenntartási támogatásra jogosult az a személy, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át, feltéve, hogy a lakásfenntartás elismert havi költsége a háztartás havi összjövedelmének 25%-át meghaladja.

A normatív lakásfenntartási támogatást egy évre kell megállapítani.

Lakásfenntartási támogatás ugyanazon lakásra csak egy jogosultnak állapítható meg, függetlenül a lakásban élő személyek és háztartások számától. A településen 2012. évben lakásfenntartási támogatásban 338 fő részesült, valamennyi normatív lakásfenntartási támogatást kapott.

A fiatalok lakáshoz jutását korábban az önkormányzat oly módon segítette, hogy első lakáshoz jutó fiatal házасokat kamatmentes támogatásában részesítette kérelem alapján. Ezt a támogatási formát sajnos forrás hiányában az önkormányzatnak 2008. évtől kezdve meg kellett szüntetnie.

Az önkormányzatnak nincs tudomása olyan családról, aki túlzott eladósodottság miatt ingatlanát elvesztette, vagy kilakoltatása folyamatban lenne, azonban egyre nő az ún. védendő fogyasztók száma településünkön.

A lakhatás megőrzése, illetve a hajléktalanná válás megelőzése érdekében a legnehezebb anyagi körülmények között élők speciális védelmet érdemelnek az energiaszolgáltatás tekintetében is. Ennek eleget téve - az Európai Unió előírásai alapján - került bevezetésre az ún. **védendő fogyasztók intézménye a villamos-energia** (2008. január 1-től), **illetve a gázszolgáltatás** (2009. január 1-től) **tekintetében.** Ezen belül két kategóriát különítenek el a jogszabályok: a szociálisan rászoruló és a fogyatékossgal élő fogyasztók csoportját. A rászorulókat fizetési kedvezményekben részesülnek (részletfizetés, fizetési haladék), illetve olyan - a kártyás mobiltelefonok analógiájára működő – fogyasztásmérőt vehet igénybe, amely a fogyasztást csak az ellenérték előzetes megfizetése esetén teszi lehetővé, ezért nem lehetséges a hátralék felhalmozása (ezen felül tudatos és takarékos magatartásra ösztönöz.)

A települést közúton 3 irányból is meg lehet közelíteni. Távolsági és helyközi autóbuszjáráttal a közeli városok (Fehérgyarmat, Mátészalka illetve Nyíregyháza) elérhetőek 15 - 25 perc alatt. Vasútállomással is rendelkezik a település. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez a szegregált területeken élők is teljes mértékben hozzáférhetnek.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Tunyogmatolcs községben jelenleg 2 telep/szegregátum létezik. Az egyik a matolcsi részen, a vasútállomáson túl található Liszt Ferenc és Dankó utcák, a másik a tunyogi részen található Rózsa Sándor utca, az ún. Rózsa-domb. A két telepen közel 650 fő él, valamennyien roma származásúak. A villamos-energia és ivóvízellátás megoldott, a gázhálózat azonban csak az egyik telepen, - a Rózsa Sándor utcán van kiépítve, a matolcsi részen sajnos nincs. Az utak szilárd burkolattal vannak ellátva.

2006. évben a roma integráció keretében a Dankó utcából 5 családot sikerült beköltöztetni a faluba.

A munkanélküliség körükben eléri a 90-95%-ot. A családok fő bevételi forrása a családi pótlék, különböző szociális és munkanélküli ellátás. A roma származású gyermekek nagy része olyan családba születik és él, amelyeket sajátos szegénységi szubkultúra jellemez. A családjaikban nincs kereső családtag, rossz lakás és egészségügyi viszonyok, a higiénés szokások hiánya, káros szokások és szenvedélyek kialakulása, a kommunikációs és az önérvényesítés alacsony szintje tapasztalható.

A fiatalok aránya náluk a legmagasabb, sok tizenéves fiatal még be sem tudja fejezni az általános iskolát már anyuka válik belőle.

A település peremterületein egyre több roma család jelenik meg. Ezek a lakások már nem annyira értékesek és könnyebben megvásárolhatók az alacsonyabb jövedelműek számára. Ezzel viszont a környezetében lévő lakások értéke is csökken. A lakosság területi átrendeződésére jellemző, hogy minden évben egy-két család költözik a szegregátumokból a belterületre. Egyelőre ez a folyamat még nem jelentős, azonban egy esetleges újabb szociális lakástámogatás felerősítheti. Szegregációval veszélyeztetett területek nincsenek.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az Önkormányzat minden kötelező feladatát ellátja, megjelenő lakossági igények alapján önként vállalt feladatokkal egészíti ki az ellátó rendszerét.

Az egészségügyi ellátás biztosított az alapellátás körébe tartozó települési önkormányzati feladatok tekintetében:

- háziorvosi ellátás helyben, házi gyermekorvosi ellátás Fehérgyarmaton,
- fogorvosi alapellátás Fehérgyarmaton,
- alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás (felnőtt, gyermek) Fehérgyarmaton,
- védőnői ellátás,
- iskolaorvosi ellátás.

Tunyogmatolcson évek óta 1 háziorvosi praxis működik, egy egészségügyi asszisztenssel és orvos írakkal, valamint 1 védőnő tevékenykedik. Betöltetlen háziorvosi, védőnői státusz nincs településünkön.

Kötelező jellegű népegészségügyi szűrések már nem léteznek. A behívóleveles szűrések ajánlottak. Kötelezően elrendelt szűrővizsgálat járványügyi indokkal lehetséges, ezek nem tartoznak a népegészségügyi szűrések közé.

Az egészségügyi mutatók viszonylag pontos képet adnak a település egészségügyi helyzetéről. Mind a méhnyakrák-, mind az emlőszűréseken alacsony a felnőtt nők részvételi aránya. A szervezett központi szűrővizsgálatokon a helyi romák kis arányban vesznek részt. A kötelező védőoltásokból senki sem maradt ki. 2012-ben a GYES-en és GYED-en lévők számáról nem ismerünk adatokat.

A helyi önkormányzat az egészségvédelemmel kapcsolatos ismeretek terjesztésében, a helyi társadalom egészségtudatos attitűdjének formálásában közvetlenül nem vállal szerepet.

A hatékony egészségvédelem hangsúlyos eleme az önkormányzat által fenntartott közoktatási intézmények nevelési, oktatási programjának. Az önkormányzat által biztosított közétkeztetés megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. **Bevezettük az országos Mintamenza programot, aminek fő célkitűzése, hogy a gyerekek egészségesen, változatosan és évszaknak megfelelően étkezzenek.** A 0-18 éves roma korosztály körében az alultápláltság nem jellemző probléma.

A család- és nővédelmi gondozás (Eütv., családtervezés, fogamzás előtti gondozás, genetikai tanácsadás, várandós szoptatós anya gondozása) a védőnői feladatellátás keretében biztosított a településen. Az ifjúsági egészségügyi gondozás speciális feladatainak ellátása (Eütv.) a kistérségben biztosított.

18 éves kornál fiatalabb korban szülő nőkről a gyermekjóléti szolgálat által működtetett jelzőrendszeren keresztül pontos információval rendelkezünk, az ilyen szempontból veszélyeztetett kiskorú a védőnő és a gyermekjóléti szolgálat közös gondozásában szerepel. 2012-ben 2 fő kiskorú terhes volt a településen.

Egészségügyi szakellátás helyben (kórház, sürgősségi ellátás, emlő-szűrő állomás, méhnyak-szűrő szakrendelés és fogyatékos személyek rehabilitációja) nem biztosított. Ezeket az ellátásokat az 5 km-re lévő fehérgyarmati Szatmár-Beregi Kórház és Gyógyfürdőben, illetve a 15 km-re található mátészalkai Területi Kórházban lehet igénybe venni.

A település iskolásainak a sportolási lehetőséget az iskola tornacsarnoka biztosítja. Az Önkormányzat célkitűzése, hogy a közösség életében a mindennapok része legyen a mozgás, kiterjesztve a lehető legszélesebb körre, bevonva a legkisebbeket és az idősebbeket is; együttműködve a sport-szakemberekkel, szervezetekkel, intézményekkel.

A kicsiknek pedig korosztályuknak és érdeklődésüknek megfelelően biztosítanak mozgáslehetőséget (tánc keretében).

A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú szociális munka, folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoportokhoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben eljárások bevezetésével, részben a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával történik.

Szamos-Tisza Menti Mikrokörzet Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Társulás által nyújtott szolgáltatás

Tunyogmatolcs Község 2009. óta a Szamos-Tisza Menti Mikrokörzet Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Társulás keresztül gondoskodik a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokról. A szakmai programjában is megfogalmazott legfontosabb célkitűzése (az Idősügyi Nemzeti Stratégiával összhangban), hogy az idős emberek minél tovább humánus körülmények között élhessenek otthonukban, és koruknak, illetve egészségi állapotuknak megfelelő ellátásban részesüljenek. Az ellátás következményeként otthonukban tudják folytatni életüket, elkerülhető, illetve kitolható a kórházi, az átmeneti és a tartós elhelyezés igénybevétele.

A településen házigondozói szolgáltatást nyújt a Szent Lukács Görög Katolikus Szociális Szolgáltató Központ és a Sóly Miklós Szociális Intézmény és családok átmeneti otthona. E három szolgáltató összesen 176 idős embernek biztosítja a szolgáltatásokat, közülük 111 fő 65 év fölötti.

KULTURÁLIS, SZÓRAKOZÁSI, SZABADIDŐS LEHETŐSÉGEK

A településen megvalósuló programok mindenki számára elérhetőek, a programok szervezésekor az idősebb korosztály igényeit is szem előtt tartva szervezzük, minden esetben meghívást intézve a községi nyugdíjas szervezetnek.

A községi könyvtár minden látogató számára díjmentes, a könyvrendelésekkor szintén meghallgatjuk a látogató idősök kívánságait, hogy nekik kedves olvasnivalók is megtalálhatók lehessenek a könyvtár polcain. Évente egyszer megrendezésre kerül a településen a nyugdíjas találkozó, ahová minden nyugdíjast várunk a településről és a térségből egyaránt.

A település civil szervezetei felkarolják a tevékenységüknek megfelelő területen érdeklődő, jártas idősebb korú lakosságot, programjaikon rendszeresen részt vesznek: kiemelkedőek a kirándulások, kiállítások való részvételük.

SPORT

A lovas sportok főként a férfiak körében népszerűbbek, ők a Szamosmenti Hagyományörző Egyesület programjain keresztül gyakorolhatják.

Az önkormányzat minden esetben anyagilag is támogatja a rendezvényeket, programokat, és díjmentesen rendelkezésre bocsátja a sportpályán kialakított lovas pályát. Tunyogmatolcson a szabadidő hasznos eltöltésében kiemelkedő jelentőséggel bír a sport. A település vezetése – az éves gazdálkodás lehetőségei alapján – anyagi támogatást biztosít a civil szervezeteknek, hogy a különböző szabadidős-sport tevékenységek minél több lakos életformájába beépüljön.

A település lakosságának rendelkezésére áll egy 3 ha területű sport centrum, ahol foci, röplabda pálya, és a lovas sportok gyakorlására egy akadálypálya áll rendelkezésre. A lehetőség bárki számára rendelkezésre áll, leginkább a labdarúgás által kihasznált.

A Sport Egyesület rendszeres résztvevője a megyei bajnokságoknak, utánpótlás csapata is van. Akik csak hobby szinten hódolnak a sport szenvedélyének, ők is megtalálják az alkalmat, hogy nemcsak testi, de lelki egészségüket megőrizték sport programok keretében. A civil szervezetek közül a Tunyogmatolcsi Ifjúsági Kulturális és Szociális Egyesület is szervez sporteseményeket, melyre a tagokon kívül várják a sportolni vágyókat.

Az általános iskolában és az óvodában rendszeres a sportfoglalkozás, és a gyerekek hetente két alkalommal tömegsporton is részt vehetnek.

A következő feladatok nem kötelezőek, de a Képviselőtestület felismerte, hogy milyen nagy segítséget nyújt ezzel a rászoruló embereknek. A szolgáltatásokat a Fehérgyarmati Városi Szociális Központon keresztül biztosítja:

jelzőrendszeres házi segítségnyújtás alapvető feladata az önálló életvitel fenntartása mellett kialakuló krízishelyzetek elhárítása, az igénybe vevők biztonságérzetének erősítése, a szükséges segítségnyújtás minél gyorsabb biztosítása a súlyosabb helyzetek megelőzése érdekében.

támogató szolgálat saját otthonában, lakókörnyezetében segítse a fogyatékkal élők önálló életvitelét személyi segítség keretein belül, valamint segítse őket mobilitásukban, a társadalmi életben való aktív

részvételben szállító szolgálat működtetésével; információt szolgáltatson a fogyatékkal élőket érintő szolgáltatásokról, jogszabályokról, intézményekről.

A törvény biztosította szolgáltatások, juttatások a hátrányos helyzetűek számára külön előnyhöz jutást nem eredményeznek ugyan, de hátrányaikat ezekkel a kedvezményekkel jelentősen csökkenteni lehet. Az önkormányzat anyagi lehetőségeihez képest minden évben támogatja a hátrányos helyzetű csoportokat, ezzel pozitív diszkriminációban részesíti őket. Ilyen a fogyatékkal élő, tartósan beteg gyermekek egyszeri anyagi támogatása, munkanélküliek vetőmag támogatása.

Az orvos - egészségügyi rehabilitációs ellátásokhoz – a település lakosságának az egészségügyi ellátórendszeren keresztül biztosított a hozzáférés.

A gyermekek testi-lelki-szellemi fejlődésükben jelentkező problémák feltárása, megoldása, a szükséges fejlesztő és rehabilitációs folyamatok megvalósítása több szakágazat együttes tevékenységével realizálódik, az egészségügyi-, oktatási- és szociális intézményrendszer szereplői közötti kapcsolati háló kiterjedtsége, a kapcsolatok intenzitása, minősége függvényében.

SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEKHEZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a Szamos-Tisza Menti Mikrokörzet Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgálati Társulás keretében látja el és biztosítja a település minden állampolgára számára az egyenlő esélyű hozzáférést.

Az intézmény a preventív és korrekatív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújt az intézmény szolgáltatásait igénybevevők önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez, valamint ellátja a kliensek jogainak fokozott védelmét.

E tevékenységeket a következő szociális alapszolgáltatásokon keresztül biztosítja: szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás.

A Szent Lukács Görög Katolikus Szociális Szolgáltató Központ és a Sóly Miklós Szociális Intézmény és családok átmeneti otthona, mint egyházi intézmény is biztosít a településen házi segítségnyújtói szolgálatot.

Felső Tisza-vidéki Gyermekjóléti és Szociális Intézményfenntartó Társulás pedig a támogató szolgálatot biztosítja.

Nincs tapasztalatunk a hátrányos megkülönböztetésre, az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére a szolgáltatások nyújtásakor.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a munkahelyek, önkormányzati intézmények, az egyházak, a civil szervezetek.

A település lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha tevékenységeink során a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet problémáit együtt kezeljük.

A művelődési ház teret ad a civil szervezetek, Roma Nemzetiségi Önkormányzat, egyházak, oktatási intézmények, a Tunyogmatolcsi Gazdakör sajátos programjainak kezdeményezéseire, megrendezéseire.

A helyi kötelező közszolgáltatási feladatok megszervezése, a humán szolgáltatások, a szociális és gyermekjóléti ellátások, a település üzemeltetési feladatai, a közterületek tisztántartása biztosított. A község lakosai számára elérhetőek, megfelelő színvonalon működnek és minden jogos igényt kielégítenek. Az önkormányzat az egyes feladatok ellátása során együttműködik a helyi, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, az egyházakkal, a roma nemzetiségi önkormányzattal és egyéb szervezetekkel.

A közszolgáltatások esetében folyamatos cél az ellátás minőségének további javítása, a szolgáltatási biztonság megteremtése, illetve fenntartása, az érintett szolgáltatások megfizethetősége, egyben a közszolgáltatások fenntartása.

Az állampolgárok életminősége az élhető mindennap alapfeltételeit tartalmazza, ide tartoznak a fizikai környezettel kapcsolatos tényezők és az ún. humánszolgáltatások a gyermekjóléti, a szociális, egészségügyi, óvodák, közművelődési, sport egyéb szabadidős tevékenységek. Alapvető cél az állampolgári elégedettség, a jó közérzet elérése, fenntartása.

Az etnikum létszáma a településen igen nagyarányú (26%), de a közös gondolkodás eredménye, hogy az együttélés békés, etnikai konfliktusok nem jellemzőek. Ennek megelőzésében kiemelt szerepet játszanak a preventív tevékenységek: a polgárőrség aktív munkája, a rendőrség fokozott jelenléte. Az önkormányzat érzékeny a szociálisan hátrányos helyzetű emberek problémái iránt.

Egy életképes társadalom nem mondhat le az öngondoskodásról, ugyanakkor szereplői nemcsak önmagukért, hanem nehezebb helyzetben lévő embertársaikért is felelősek.

Tunyogmatolcson az adományozásnak már hagyományai vannak, melyben az Önkormányzat, a Katolikus Karitás, a Magyar Vöröskereszt fehérgyarmati területi szervezete vállal nagy szerepet.

A Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ ellátottjai, főként a hajléktalanok, értelmi fogyatékosok többször kaptak ruha és meleg étel adományt.

A helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai között az önkéntes munka, mint fogalom, nem ismert eléggé, ezért megismertetése, elismertetése, ösztönzés az ilyen jellegű tevékenységre különös fontossággal bír.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Tunyogmatolcs Község Önkormányzata a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködési megállapodást kötött. Az Önkormányzat együttműködési megállapodás keretében a Roma Nemzetiségi Önkormányzat működési feltételeit biztosítja, támogatja a pályázati tevékenységében, a tevékenységek finanszírozáshoz nyújt kiszámítható támogatást.

Az önkormányzat minden eszközével igyekszik segíteni a roma származású családok esélyegyenlőségét. A településen élő romák társadalmi beilleszkedése függ az iskolázottsági szintjüktől. Az oktatási intézmények a hátrányok, kiegyenlítése kiemelten kezeli a roma származású gyermekek felzárkóztatását, hangsúlyt helyezve az iskolázottság javítására.

A munkanélküliek elhelyezkedési esélyeit a családsegítő szolgálattal és Munkaügyi Központtal közösen igyekszik elősegíteni.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség, számuk nem csökken. Az alacsony iskolai végzettség rontja az elhelyezkedés esélyeit.	Felnőttoktatás keretében a megfelelő végzettség megszerzésének biztosítása, munkaerő-piaci igényeknek megfelelő képzések biztosítása
Nagyarányú a településen a munkanélküliség	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása. A közfoglalkoztatás társadalmi megbecsültségének növelése.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

2012-ben a védelemben vett gyermekek száma: 34 fő volt, melyből tárgyévben 19 főt vettünk védelemben, és az év folyamán, felülvizsgálatokon 13 főnél került megszüntetésre az ellátás. A védelemben vett kiskorúak 19 családból kerültek ki.

A védelemben vétel okait tekintve megállapítható, hogy környezeti okokra, a szülők felróható magatartására, valamint a gyermekeknek felróható magatartásra vezethetők vissza. Ebből 2012-ben kiemelkedő - 10 esetben iskolai mulasztás volt az elsődleges oka a védelemben vételnek.

A településen a hátrányos helyzetű 18 éven aluli gyermekek létszáma jelentős, akik 195 családból kerülnek ki. A helyi Petőfi Sándor Általános Iskolába járó gyermekekről elmondható, hogy 92 % hátrányos helyzetű, a gyerekek 78 %-a halmozottan hátrányos helyzetű.

A Gyermejjóléti szolgálat a veszélyeztetettség megelőzése érdekében jelzőrendszert működtet, melynek célja, a szakemberek közötti együttműködés. Éves terv alapján rendszeresen –legalább kéthavonta- megtartják a szakmaközi eszmegbeszéléseket. A felmerülő problémákat a jelzőrendszeri tagok rendszeresen írásban is jelzik, a megbeszélések alkalmával közösen dolgozzák ki a megoldásokat. Szükség esetén közös családlátogatásokat végeznek az óvodai, iskolai pedagógusokkal, a védőnővel.

A már kialakult veszélyhelyzet megszüntetése érdekében hatósági intézkedést kezdeményeznek, valamint családgondozást végeznek – alapellátásban és hatósági védelemben vétel esetén – egyéni gondozási terv alapján, így folyamatosan szemmel tudja kísérni a káros környezeti hatások gyermekre gyakorolt hatását.

A fogyatékossgal élő gyermekek száma 12 fő. Mivel speciális oktatást igényelnek, a ÉFOÉSZ Nábrádi tagintézményébe, a mátészalkai Móra Ferenc Általános Iskola és Speciális Előkészítő Szakiskolába, valamint egy látássérült gyermek a Dr. Kettesy Aladár Általános Iskolába jár Debrecenbe. A szülők minden esetben biztosítják speciális igényeikhez való hozzájutást. Lakáskörülményeik a szülők szociokulturális hátterének megfelelőek, bár nagy anyagi terhet ró a családokra minden esetben a gyermekkel kapcsolatos kiadások fedezése. (utazási költségek az iskolába, orvosi vizsgálatokra)

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénybevételére szeptemberben 477 fő volt jogosult – az erre fordított összeg **2.447.600,-Ft**, decemberben már Erzsébet-utalványban kapták meg a támogatást a családok, melyet 425 fő gyermek kapott- ez **2.465.000,-Ft** jelentett.

A gyermekétkeztetést településünkön a helyi konyha működtetésével valósítja meg. Az étkezés 154 fő számára volt ingyenes gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság okán.

Az óvoda létszáma 65 fő, átlagosan 47 fő étkezett ingyen.

Az általános iskola napközijébe járó gyerekek közül 20 fő volt kedvezményezett.

Napközi menzán 87 fő kedvezményesen étkezhetett.

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekről nincs tudomásunk a településen.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Tunyogmatolcson a szegregátumokban élő családokra jellemző a létminimum alatti jövedelem, alacsony iskolázottság, nagyfokú munkanélküliség. A gyermekeikre ezeket a hátrányokat örökítik, egy-egy tehetséges gyermek esetében is meg kell küzdeni a szülői háttérrel. Az iskola teljes mértékben felvállalja a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásának ügyét, már 3. éve pályázott sikeresen az IPR programra, melyben segítséget nyújtanak a gyermekek számára. Ezzel esélyegyenlőséget biztosít számukra. Rendszeresen nyújt segítséget az iskola és a családsegítő szolgálat is ösztöndíjpályázatok igénylésében.

Egyre nagyobb probléma a családok elszegényedése, a korábban megszerzett javak elvesztése. Nem csak anyagi, de erkölcsi válság is jellemző, a család, mint összetartó erő nem tölti be a szerepét. Könnyen felbomlik, és rendezetlen családi viszonyok alakulnak ki, amelyek a gyermekekre nézve az érzelmi fejlődésükben károkat okoznak.

Az iskola, óvoda jótékony hatásaival próbálja ellensúlyozni a gyermekeket, érő benyomásokat, a védőnő pedig a terhes gondozás folyamán látja el jó tanácsokkal a családokat.

A negatív hatásokkal szemben megjelent az egyház is (Hit gyülekezet) aki tagjai közé egyre több család (jellemzően a szegregátumokból) csatlakozott az elmúlt években. Ezekben, a családokban az egyház tanításának megfelelően próbálnak tisztességes, a társadalmi normáknak megfelelő életet élni. Az önkormányzat is támogatja azt, hogy összejöveteleiket helyben tartsák meg, díjmentesen bocsájtja rendelkezésükre a Művelődési Ház termét egész évben.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A településen gyermekorvosi ellátás külön nincs, a háziorvos látja el a gyermekeket, illetve több szülő viszi a közeli Fehérgyarmatra a gyermekét, ahol három gyermekorvosi rendelő található.

A településen a Gyermekjóléti Szolgálat 2006. március 1-étől társulás keretében működik, 2009. 01. 01.-től a Szamos-Tisza Menti Mikro körzet Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Társulása keretében látta el a feladatot. A 0-18 éves gyermekeinek számát tekintve a törvényben előírtak szerint 1 főállású családgondozó látta el a gyermekjóléti szolgálat feladatait a családsegítő szolgálat feladataival együtt. A családgondozó képzettsége (szociálpedagógus) megfelel a 15/1998 (IV. 30) NM. rendelet szakmai követelményeinek. A Gyermekjóléti Szolgálat a Művelődési Ház és Könyvtár épületében működik. A munkához szükséges számítógép, internet, nyomtató, telefon az irodában rendelkezésre áll. Fénymásoló, fax pedig a Művelődési Ház Könyvtárában bármikor hozzáférhető. A különféle programok szervezésére a Művelődési Ház és Könyvtár közösségi helyiségei álltak rendelkezésre.

A szolgáltatás célja: a gyermek testi, lelki fejlődésének, családban történő nevelésének elősegítése.

A Gyermekjóléti Szolgálat feladata:

1. a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése
2. a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése
3. a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése
4. a védelembe vételhez kapcsolódó szolgáltatási feladatok, javaslatétel gyermekvédelmi gondoskodás alkalmazására,
5. a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, ill. utógondozása.

A gyermekvédelem elsődleges szempontja, hogy a gyermek minden olyan támogatást (mind szellemi, erkölcsi, mind pedig anyagi oldalon) megkapjon, amely egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen.

A települési önkormányzatok az önkormányzati rendeletben szabályozottak szerint - rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítheti azokat a gyermeket gondozó családokat, amelyek időszakosan létfenntartási gondokkal küszködnek vagy létfenntartásukat veszélyeztető rendkívüli helyzetbe kerültek. A segítség összege és gyakorisága az önkormányzat anyagi lehetőségeihez igazodik. A helyi szociális rendeletben megfogalmazottak szerint krízishelyzetben igényelhető az átmeneti segély, olyan rendkívüli élethelyzetben pedig, ami azonnali intézkedést igényel a rendkívüli segély. Olyan esetben, amikor a lakhatása válik krízishelyzet miatt megoldhatatlanná, az önkormányzat rendelkezik egy szükséglakással, amely 10 főnek tud két szobában lakhatást biztosítani.

Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére és az egészségkárosodás megelőzésére irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat a testi, a lelki, érzelmi, és szociális nevelő tevékenységre vonatkozik.

Az általános iskolában is a nevelési program fontos része az egészségfejlesztés. A tanórai testnevelésórakon túl egy-egy délután a felső és alsó tagozatnak is van tömegsport foglalkozás, amit a gyerekeke szeretnek, és igénybe vesznek.

A szünidőben szabadidős programokat a gyermekjóléti szolgálat, illetve a nemrég alakult Tunyogmatolcsi Ifjúsági Kulturális és Szociális Egyesület szervez. A programokon bárki ingyenesen részt vehet.

A gyermekétkeztetést a településen a helyi konyha valósítja meg. A település az önellátás keretében közmunkaprogramot valósít meg, amely növény és állattenyésztés ága elsősorban a konyha igényeit elégíti ki. Így a gyermekek helyben termelt friss árut kapnak minden nap. A nyári gyermekétkeztetés keretében 181 fő étkezik 52 napon keresztül a nyári szünetben is.

A tunyogmatolcsi iskolába járó általános iskolások valamennyien (144 fő) ingyenesen kapják meg a tankönyveket.

Településünk részt vesz a Minden Gyermekek Lakjon Jól Alapítvány akciójában, így a 18 éven aluli gyermekek családjai vetőmagot és kisállatokat kapnak, hogy a gyermekek egészséges táplálkozásának a feltételeit megteremtsék a szülők.

A Katolikus Karitászt ételmezszersegély akciójában is részt vesznek a hátrányos helyzetű családok. A segélyszervezet évente egy alkalommal oszt az önkormányzat szervezésében.

A 0–7 éves korúak speciális ellátási igényeire vonatkozó adatok

A védőnő szintén nagy hangsúlyt fektet az anya-gyermek kapcsolat mélyítésére, a korai fejlesztésre. Az óvodai nevelésben az SNI gyermekekkel gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus foglalkozik, a mellett nyugodt, fejlődésüket szolgáló környezetben. A logopédus a gyerekek beszédindításával, beszédfejlesztésével kapcsolatos tanácsadást tart, illetve közös foglalkozásokat vezet.

Nincs tapasztalatunk a hátrányos megkülönböztetésre, az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére a szolgáltatások nyújtásakor.

Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül: az óvodai férőhelyek korlátozott száma miatt a hátrányos helyzetű gyermekek felvétele előnyt élvez, így ők korábban részesülhetnek az óvoda által elérhető szolgáltatásokban.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyermekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A 2011. évi CXC tv a nemzeti köznevelésről határozza meg a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók körét. A 4.§ 12. pont alapján: kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

- 1 különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

A közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások

Az óvodában jelenleg nincs SNI gyermek. Hetente két alkalommal jár gyógy testnevelő, valamint egy alkalommal logopédus és fejlesztő pedagógus a gyermekekhez. Azok a gyermekek vesznek részt a foglalkozásokon, akiket a tanév elején a gyógypedagógusok kiszűrnek.

Az általános iskolában 6 fő SNI gyermek tanul. Az ő oktatásukat egy fő utazó gyógypedagógus látja el, és külön tanórán az iskolában tanító pedagógusok foglalkoznak velük.

Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek

Hátrányos megkülönböztetésről és a gyermekek jogellenes elkülönítéséről nincsenek információink, az óvoda és iskolai intézmények valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került és SNI gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását és a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit és esélyegyenlőségét tartva szem előtt. A szükséges esetekben a gyermekek és tanulók megkapják a szükséges szakmai támogatást, ám a középiskolai oktatásban előfordul, hogy a gyermekek nem mutatják be dokumentumaikat, így elmaradhat a fejlődésük szempontjából nélkülözhetetlen szakmai támogatás.

Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A Gyermejkölési Szolgálat esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak fogyatékos gyermekek és szülei szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből és eseti gondozásból áll, ami a fogyatékos gyermekek érdekeit, minőségibb életvitelét és fejlődését szolgálják.

Az óvodai nevelésben az SNI gyermekekkel gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus foglalkozik, a gyógyszeres kezelés mellett nyugodt, fejlődésüket szolgáló környezetben. Az általános iskolai oktatásban az SNI gyermekek számára elérhető a gyógypedagógiai oktatás.

A fogyatékos gyermekek óvodai és iskolai oktatása a településen nem tud megvalósulni, ezért ők más településen lévő iskolába iskoláztatja be a szakértői bizottság.

A családok számára jelentős kedvezmény, hogy a településen iskolába járó

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjrendszer az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőoktatásban való részvételét támogatja. A települési önkormányzatok által kiírt pályázati forrásokat Tunyogmatolcs Önkormányzata kiegészíti azon pályázók esetében, akiket a települési önkormányzat támogat. Az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések nem tapasztalhatók.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A helyi általános iskolába járó, szociális hátránnyal küzdő gyermekeknek magas az aránya (HH - 98%, HHH - 78 %)	A hátrányos helyzetű gyermekek továbbtanulási esélyeinek növelése a megfelelő szakemberek bevonásával.
A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése. A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása és a kompetenciák fejlesztése érdekében.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Az Önkormányzat és annak intézményei a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkeznek a gender szempontok és problémák tekintetében.

A demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg:

- a település összlakosságának 50 %-a nő (1 278 fő);
- a női lakosok több mint fele 18-64 éves tehát aktív korú (727 fő);
- foglalkozást helyettesítő támogatásban részesülők aránya: 34%;
- közfoglalkoztatásban résztvevő nők aránya: 41%;
- családsegítést igénybevevők aránya 56% ;
- a nyugdíjas nők száma 433 fő.

Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

A településen található, nőket is foglalkoztató munkahelyek jellemzően a közszféra és a szolgáltatási szektor. A foglalkoztatott, az inaktív és a munkanélküli női népesség főbb demográfiai adatai nem állnak teljes körűen a rendelkezésre (gyermekszám, képzettség, családi állapot).

A gyermeküket egyedül nevelő nők gazdaságilag (és jogilag is) ki vannak szolgáltatva. A nők jellegzetesen az alacsony fizetésű munkakörökbe szorulnak. A település nem rendelkezik kimutatással a férfiak és nők bérezését illetően. A várandós és kisgyermekes anyák visszatérése biztosított és támogatott az önkormányzati munkahelyeken. Munkaerőpiaci-helyzetükről azonban nem készült felmérés. Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén nem tapasztalható.

Nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban:

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

E célok megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők foglalkoztatását gátló legfőbb akadály a gyermeknevelés. A családi, magánéletbeli feladatok és felelőségek általában egyoldalúan a nőket terhelik. A település nem rendelkezik adatokkal a nők családon belüli túlterheltségéről. Tunyogmatolcson bölcsőde és családi napközi nem működik. Az óvodai férőhelyek száma megfelelő, férőhelyhiány miatt még óvodás korú gyermeket nem utasítottak el a helyi óvodában.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A fogamzásszabályozás és szexualitás gyakran még a mai családokban is tabu témának számít. Ezért kiemelten fontos szerepet kapnak a közoktatási intézmények a gyerekek felvilágosításában. A gyerekek szexuális felvilágosítását célzó programok, tanórák már az általános iskolában megkezdődnek, majd a középiskolákban folytatódnak; osztályfőnöki, biológia óra keretében előadást tartanak a védőnők. A gyerekágyas gondozás során a szülés után mindenki megkapja a kellő tanácsadást, hogy milyen fogamzásgátlást használjon.

Várandós tanácsadást heti rendszerességgel tartanak a védőnők. A védőnő koordinálja a terhesség idején a megfelelő vizsgálatok megtörténtét. A védőnő otthonában is meglátogatja a várandósokat és életvezetési-, lakásrendezési tanácsokat ad, hogy megfelelő legyen a csecsemő fogadása.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A Családsegítő szolgálat kapcsolatot tart fent az országos krízisközponttal, akik segítséget nyújtanak a bajba jutott családoknak.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A település önkormányzati képviselőtestületében a polgármester és a 6 képviselő között mindösszesen két nő foglal helyet. Az önkormányzati hivatal és a közoktatási intézmények is többségében női alkalmazottakat foglalkoztatnak.

Országos jelenség, hogy a pedagógusok eloszlása a szakterületek, ill. vezetői szintek között merev nemi sztereotípiákat követ. Ugyanígy a gyerekek, diákok részvétele egyes szakkörökön, különórákon, tanulmányi versenyeken, továbbtanulást előkészítő tanfolyamokon, felvételi jelentkezésekkor merev nemi sztereotípiákat követ. Nincs kimutatás, elemzés az intézményekben az egyes foglalkozásokon, versenyeken való résztvevők, valamint a felvételi jelentkezések nemek szerinti eloszlásáról.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez ösztársadalmi probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni. Önkormányzatunk a Művelődési Ház közreműködésével hagyományos programokat is szervez: kiállítások, koncertek, színházi előadások, játszóház, gyermek- és családi programok, tanfolyamok, bálók, ünnepi és művészeti események, nyugdíjas programok egyaránt megtalálhatók.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét. Gyermek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése szükséges.
A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata magas.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

„Önmagát becsüli meg minden nemzedék azáltal, hogy tudomásul veszi: a világ nem vele kezdődött.” Ezzel a Sütő András idézettel fogadta el a Képviselő-testület 2013. májusában a helyi Idősügyi programját.

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házások, és növekszik az özvegyek aránya. Községünkben az egyedül élő idősök aránya 62 %.

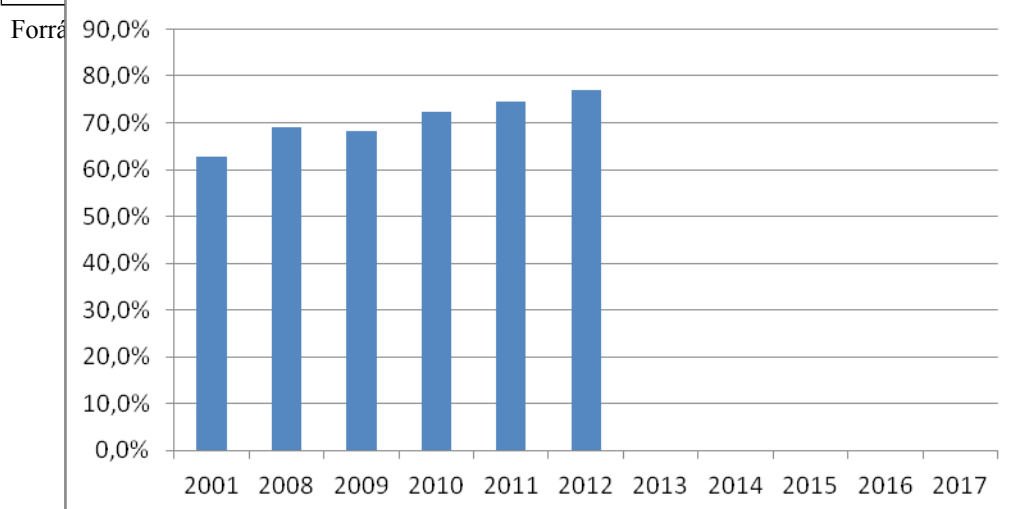
A demográfiai folyamat jellemzőit az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- növekszik az átlagéletkor,
- magasabb a középkorúak halandósága,
- nők hosszabb élettartama („feminization of ageing”).

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrend- szeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	352	560	62,9%
2008	335	486	68,9%
2009	336	493	68,2%
2010	331	457	72,4%

Fenti táblázatból megállapítható, hogy évről évre fokozatosan öregszik településünk.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély a munkaerő-piacon nincs, kivétel, ha speciális tudással rendelkezik.

A községben élő nyugdíjasok további foglalkoztatásáról nincsenek adataink. A településen élő idős emberek helyben, a ház körüli mezőgazdasági termelésből önmaguk és szűkebb családjuk számára zöldséget termesztenek, kisállatokat tenyésztenek, többen feltételezhetően közülük kerülnek ki az őstermelők, de vannak olyan idősek, akik egyéni gazdasági vállalkozásukat továbbviszik, így biztosítva az aktív időskort. Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Tunyogmatolcson működik a Szamos - Tisza menti Mikro Körzet Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Társulás keretén belül Idősek Klubja. A klubba azokat az egyedülálló nyugdíjasokat várják, akik társaságra és programokra vágnak. Várják azokat a nyugdíjasokat is, akik párjukkal élnek és szeretnék a napjaikat nagyobb társaságban eltölteni. A nappali ellátások keretében lehetőség van az időskorúak ellátására. Az időseket ellátó nappali intézmény 30 férőhelyes, 2013-ben az igénybevevők száma jelenleg 22 fő.

A házi segítségnyújtást az Önkormányzat szintén a Szamos - Tisza menti Mikro Körzet Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Társulás útján látja el. Ezen kívül megjelentek a településen más egyházi házigondozói szolgálatok is.

A házi segítségnyújtás **feladata** elsősorban az önmaguk ellátására saját erőből teljesen már nem képes **személyek otthonukban történő gondozása**.

A fentiek biztosítása különösen jelenti:

- a személyi higiénia fenntartásához,
- élelemhez jutásához,
- orvosi ellátáshoz, a gyógyszerek beszerzéséhez,
- hivatalos ügyek intézéséhez,
- a napi életviteli tennivalók ellátásához,
- a környezetével való kapcsolattartáshoz,
 - a szabadidős, rehabilitációs, foglalkoztató programokon való részvételhez nyújtott segítséget,
- a krízisintervenciót,
- alapvető mentális gondozást,
 - a szükségleteinek megfelelő szociális illetve egészségügyi ellátáshoz való hozzájutáshoz.

A házi gondozás fontos szakmai követelménye a **prevenció** illetve a **rehabilitáció**.

Településünkön az idős emberek informatikai jártasságáról nincs adatunk.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Kiemelt terület az egészségügy, a község a helyben biztosított szűrővizsgálatokkal segíti az idős emberek egészségmegőrzését a betegségek korai felismerését.

Önkormányzatunk képviselő-testülete felismerte, hogy milyen nagy segítséget nyújt önként vállalt feladatként az, hogy **biztosítja az idősek szakellátásra, kórházba való szállítását és kísérését.** Ez sokszor megoldhatatlan teher egy egyedül élő, mozgásában korlátozott idős ember számára. A kórházban elveszettnek érzik magukat, a segítő jelenléte megnyugtatja őket, biztonságérzetet ad.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élők aránya.	Szociális segélyhívó rendszer kiépítése, szervezése. Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége, elmagányosodás tapasztalható.	Generációs programok szervezése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Községünkben megtalálható mozgássérült, vak illetve gyengén látó, hallássérült, autista fogyatékos személy. A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékossg esetén még jelentősebb.

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedési eszközök használata is nehezíti helyzetüket. Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén nem tapasztalható.

Önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület által Fehérgyarmaton működtetett Gondviselés Háza Szociális Alapszolgáltatásokat Nyújtó Integrált Intézménnyel önkormányzatunk szoros kapcsolatot szeretne kialakítani, ahol az önmaguk ellátására nem, vagy csak segítséggel képes értelmi fogyatékos - gyermekvédelmi gondoskodásban élt - személyek teljes körű ellátásáról gondoskodnak. Megadva gondozásban, nevelésben, képzésben, és foglalkoztatásban mindazt, ami számukra szükséges. Jelenleg 16 közepesen értelmi fogyatékos ellátására van lehetőség, akiket 8 gondozó lát el a nappali szolgáltatás keretein belül, közülük 3 fő tunyogmatolcsi lakos. Az egyesület kiemelt feladatokat lát el a kistérségben.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők pénzügyi, természetbeni ellátása a jogosultság alapján történik. Nem tekinti külön az önkormányzat a fogyatékos személyeket egy-egy ellátás biztosításánál. Közülük feltehetően többen rokkantnyugdíjasok, gyakrabban szorulnak átmeneti segélyre, a betegségük kezelését a közgyógyellátás keretében támogatják. Az ápolási díj is azon ellátások közé tartozik, továbbá a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, amire a fogyatékos személyek is jogosultak lehetnek. Feltételezhetően vannak fogyatékos személyekkel együtt élő családok, akik családsegítésre szorultak az elmúlt években, vagy gyermekeik számára a gyermekvédelmi támogatást utal az önkormányzat.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése 70 %-ban megvalósult. Településünkön akadálymentesítés az orvosi rendelőnél, védőnői szolgálatnál, általános iskolánál, postahivatalnál megoldott. A polgármesteri hivatal épületénél még nem történt meg a kiépítése.

A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik. Az akadálymentes intézmények száma, minden területen a jogszabályi előírásnak megfelel. Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelve, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszer.

A Fehérgyarmati Városi Szociális Központ közreműködésével az önkormányzat önként vállalt feladatként biztosítja hátránykompenzálás gyanánt, hogy a fogyatékkal élő fiatalokat saját otthonában, lakókörnyezetében segítse mobilitásukban, a társadalmi életben való aktív részvételben szállító szolgálat működtetésével, információt szolgáltatson a fogyatékkal élőket érintő szolgáltatásokról, jogszabályokról, intézményekről. Munkahelyek akadálymentesítettsége részben megoldott.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem 100 %-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program.
A fogyatékkal élők foglalkoztatására településünkön kevés lehetőség van.	A fogyatékkal élők képzettségének felmérése, munkaerő-piaci igényeknek megfelelő átképzések szervezése, atipikus foglalkoztatási formák felkutatása, foglalkoztatásuk ösztönzése.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Tunyogmatolcson mindössze néhány civil szervezet működik de erős az összefogás, példaértékű a Civilek jelenléte a település kulturális, művelődési életében. Számos községi rendezvény szervezésében, lebonyolításában is aktívan kiveszi a részét a civil társadalom, illetve saját programokat, rendezvényeket is szerveznek.

Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a szervezeteket. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük, és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek. Önkormányzatunk Együttműködési Megállapodás kötött a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal. A megállapodás keretében az önkormányzat pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzat működési feltételeit, a településen elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést.

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának, tehetségfejlesztésének, rehabilitációjának támogatásától kezdve az időkorúak kulturálódásáig, a hagyományörzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztéséig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, közrend, közbiztonság) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.

Tunyogmatolcsi Gazdakör

Célja, a mezőgazdasággal illetve mezőgazdasághoz kötődő tevékenységekkel foglalkozó, illetve foglalkozni vágyó gazdálkodók érdekeinek védelmi, érdekképviseleti, szakmai fejlődésük segítése, gazdasági helyzetük javítása gazdasági versenyképességük növelésével, a természetes környezet megóvásával. Rendszeresen közreműködik a hagyományosan minden évben megrendezésre kerülő Szamospartai Találkozón, ahol a népi hagyományok, mesterségek, ételek, jellegzetességek bemutatására törekszik.

Tunyogmatolcsi Polgárőr Egyesület

A Polgárőr Egyesület 1992-ben alakult, mint állami feladatokat ellátó kiemelten közhasznú szervezet. Az alapszabály értelmében közrend és közbiztonsági feladatokat lát el a rendőrséggel szoros együttműködésben. Az egyesület célja a község lakóinak szolgálata, nyugalomuk és biztonságuk biztosítása, megóvása. A polgárőrök önkéntesek, díjazás nélkül, szabadidejükben teljesítik szolgáltatásaikat.

Szamos menti Hagyományőrök Egyesülete

Az Egyesület célja a hagyományörzés. A rendkívül gazdag magyar lovas hagyományok kulturális értékeinek feltárása, megőrzése érdekében a lovas – és a talpas íjászat, a ló és ember kapcsolatának, a ló ápolásának, tartásának megismertetése az ifjúsággal, felnővekvő nemzedékkel, és a társadalom lehető legszélesebb körében.

Nagycsaládosok Egyesülete

Elősegíti a roma nagycsaládosok valós társadalmi helyzetének felmérését és bemutatását. Javaslatokat terjeszt elő az illetékes állami, politikai és társadalmi szervekhez és szervezetekhez a családokat, különösen a nagycsaládokat érintő ügyekben. Törekszik a nagycsaládok politikai, gazdasági, társadalmi és erkölcsi jelentőségének megismertetésére és elismertetésére.

Tunyogmatolcs Sportegyesület

A tunyogmatolcsi labdarúgó csapat jelenleg a Megye II. osztály csoportjában szerepel. Az egyesület lehetőséget kínál a sportolni vágyó fiatal és felnőtt korú lakosság számára az egészséges életmód gyakorlására.

Tunyogmatolcsi Ifjúsági Kulturális és Szociális Egyesület

Elsősorban ifjúsági és kulturális programok szervezésével a hasznos szabadidő eltöltést közvetíti, közösségi programokat szervez. Az általa szervezett programokon fontos szerepet kap az önkéntesség, mint társadalmi szerepvállalási forma.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

A települési esélyegyenlőségi program készítése az önkormányzat bevonásával történt, az adattáblák kitöltése alapján létrejött helyzetelemzés alapozta meg a program akciótervét.

Az esélyegyenlőségi program öt évre készül. Időarányos megvalósítását, illetve a helyzetelemzésben feltártak esetleges megváltozását két évente át kell tekinteni, és a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni.

Az esélyegyenlőségi program előkészítésébe, áttekintésébe, valamint felülvizsgálatába esélyegyenlőségi szakértőt kell bevonni. A Települési Esélyegyenlőségi Programban foglaltak megvalósulásának nyomon követését az évente elvégzett felülvizsgálat biztosítja.

A felülvizsgálatot a felelős végzi el, minden évben beszámol egy nyílt képviselőtestületi ülésen a tervben foglaltak megvalósításáról. Az ülésre külön meghívót kapnak: a helyi civil szervezetek, vállalkozók. A hozzászólók kiegészítésével elkészült éves beszámolót a testület elfogadja, majd a helyben szokásos módon nyilvánosságra kerül.

A program felülvizsgálatára 2 év múlva kerül sor, amikor az indikátor teljesítésének bemutatásához adatfelvétel is történik.

A Települési Esélyegyenlőségi Program számára minél szélesebb nyilvánosság biztosítása szükséges. Az esélyegyenlőségi intézkedések hatékony megvalósulása, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakításának érdekében Tunyogmatolcs Község Önkormányzata a Programot a település honlapján közzéteszi, az egyes intézkedések várható és elért eredményeiről a lakosságot elektronikus és nyomtatott kiadványaiban tájékoztatja, illetve évente nyílt testületi ülést szervez. A polgároknak lehetőségük van a tervvel kapcsolatban véleményt nyilvánítani, hozzászólni és kérdezni.

1. A terv elfogadása előtt egy héttel a program a honlapon, a település hirdetőtábláján elérhető.
2. A nyílt testületi ülésen az intézkedési terv kiegészítésére, módosítására sor kerül.
3. Az elfogadott végleges program a honlapon, a település hirdetőtábláján elérhető.
4. Az éves beszámoló előterjesztése szintén a honlapon és a település hirdetőtábláján történik az elfogadást megelőző nyílt testületi ülés előtt egy héttel.
5. A hozzászólások, kiegészítések, vélemények figyelembe vétele, csatolása az előterjesztéshez.
6. Az elfogadott beszámoló mindenki számára elérhető a honlapon, illetve a település hirdetőtábláján.

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek.

Az esélyegyenlőségi tervet a település a helyben szokásos módon közzéteszi, az esetleges hozzászólásokat a jegyző összegyűjti, majd az esetleges módosítási javaslatokat a képviselő testület elé terjesztik. A képviselő testület dönt a módosítások bevezetéséről. Az esélyegyenlőségi program öt évre készül. Időarányos megvalósítását, illetve a helyzetelemzésben feltártak esetleges megváltozását két évente át kell tekinteni, és a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni. Az esélyegyenlőségi program előkészítésébe, áttekintésébe, valamint felülvizsgálatába esélyegyenlőségi szakértőt kell bevonni.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A romák körében magas az alacsony iskolai végzettségűek száma	Felzárkóztató/oktató programok megvalósításával csökkenthető az alacsony iskolai végzettségű személyek száma
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A közfoglalkoztatás fontosságának értékelése, értékteremtő munka létrehozása	A közfoglalkoztatás folyamatos biztosítása, pályázati lehetőségek maximális kihasználása mellett
Gyermekek	A szociális hátránnyal küzdő gyermekek fejlesztési lehetőségei	A tanulók aktív részvétele az oktatásban, a továbbtanulási szándék megerősítése
Gyermekek	Helyes gyermeknevelési módszerek hiánya a családon belül	Gyermeknevelési tanácsadások, életmód ill. életszemlélet változás elérése
Idősek	Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége	Generációs programok szervezése
Idősek	Az egyedül élő idős emberek magas száma	Szociális segélyhívó rendszer kiépítése, szervezése
Nők	Tartós munkanélküliség arányának csökkentése.	Képzési programok körének szélesítése.
Nők	Egyedülálló szülők kiszolgáltatottságának enyhítése	Szociális lehetőségekről tájékoztatás, felvilágosítás nyújtása
Fogyatékkal élők	Az aktív korú fogyatékos lakosság foglalkoztatásának biztosítása	Fogyatékos személyek foglalkoztatási arányának növelése
Fogyatékkal élők	Az akadálymentes környezet aránya nem 100 %-os.	Akadályok folyamatos, ütemezett megszüntetése.

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	„Tanuljunk együtt”	Alacsony iskolai végzettséggel rendelkező állásukeresők, Tunyogmatolcs Község Önkormányzata, Felnőttoktatási Központ, Járási Munkaügyi Központ Fehérgyarmat Felelős - Jegyző

Romák és/vagy mélyszegénységben élők	„Értékteremtő közfoglalkoztatás”	Tartós álláskereső, Tunyogmatolcs Község Önkormányzata, Járási Munkaügyi Központ Fehérgyarmat Felelős - Polgármester
Gyermekek	„Fejlődésünk kulcsa – a tanulás”	Szociálisan rászoruló gyermekek (HH-HHH), szülők, pedagógusok Felelős – Polgármester, Intézményvezető
Gyermekek	„Gyermekek a családban”	Szociálisan rászoruló gyermekek és szüleik, pedagógusok, védőnő, gyámügyi, családsegítő- és gyermekjóléti szakember, háziorvos Felelős - Jegyző
Idősek	„Egyszer mi is megöregszünk”	Tunyogmatolcs Község Önkormányzata Családsegítő Szolgálat, civil szervezetek közreműködése Felelős - Polgármester
Idősek	„Nem vagy egyedül”	Tunyogmatolcs Község Önkormányzata Családsegítő Szolgálat, civil szervezetek közreműködése Felelős - Polgármester
Nők	„Esélyt a nőknek”	Tunyogmatolcs Község Önkormányzata Járási Munkaügyi Központ Fehérgyarmat Felelős - Polgármester
Nők	„Egyedülálló anyák kiszolgáltatottságának enyhítése”	Tunyogmatolcs Község Önkormányzata Családsegítő Szolgálat, civil szervezetek közreműködése Felelős - Polgármester
Fogyatékkal élők	„Fogyatékosan is aktívan”	Tunyogmatolcs Község Önkormányzata Járási Munkaügyi Központ Fehérgyarmat Felelős - Polgármester
Fogyatékkal élők	„Középületek akadálymentesítése”	Tunyogmatolcs Község Önkormányzata – Felelős - Polgármester

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák békében, egymás mellett élnek együtt a község lakosságával. Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők aránya a későbbiekben csökkenő tendenciát mutasson. Kiemelt területnek tartjuk, hogy a gyerekek tudatos, eredményes fejlesztése elérhetővé teszi számunkra a továbbtanulás lehetőségét.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek, az egyedül élő nyugdíjasok elmagányosodására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a foglalkoztatottságban betöltött szerepük fontosságát.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők közszolgáltatásokhoz, középületekhez való hozzáféréseinek megkönnyítésére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetlemzés következtetés eiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	"Tanuljunk együtt"	Községünkben 2008-2012 között az alacsony iskolai végzettségűek aránya a nyilvántartott álláskeresők viszonylatában jelentős, 55,3%.	Az alacsony iskolai végzettségűek számának csökkentése 20 százalékkal. R: Felzárkóztató programok létrehozása a településen K: Az alacsony iskolai végzettségűek 50 %-nak bevonása a programokba, oktatásba H: Az alacsony iskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők számának 20 %-	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	1. Nyilvántartás feldolgozása 2. Oktató/Felzárkóztató programok szervezése 3. Integrálás az oktatás világába 4. Elhelyezkedés ösztönzése	Jegyző	2013.12.31.	1. A programban résztvevő alacsony iskolai végzettségű álláskeresők száma	Tárgyi feltételek biztosítása (tanterem, oktatáshoz szükséges egyéb tárgyi feltétel), oktatók, adminisztrátor, pályázati és nem pályázati forrás	Fenntarthatósága függ az anyagi és tárgyi feltételektől. A program folyamatos biztosítása. R: A program megszervezésének eredményessége K: Hány főt sikerült bevonni az oktatásba H: Hány főnek sikerült eredményesen befejeznie a

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
2	"Értékteremtő közfoglalkoztatás"	Településünkön évek óta az önkormányzat a legnagyobb foglalkoztató. Az álláskeresők közel 90 %-át felkarolja, de a közfoglalkoztatók közel 40 %-a nem érzi munkája fontosságát, nem értékeli ezt a fajta munkát, csupán "kényszernek" tekinti.	Általános cél: A közfoglalkoztatás megbecsülésének növelése, értékteremtő munka létrehozása. R: Az álláskeresők felvilágosítása, hogy helyben ez a foglalkoztatási lehetőség K: A közfoglalkoztatás célját hozzárendelni a település céljaihoz H: A közfoglalkoztatásban dolgozók érezzék munkájuk fontosságát,		1. Pályázati lehetőségek folyamatos követése, a folyamatos közfoglalkoztatás biztosítása 2. A közfoglalkoztatottak számára hangsúlyozni a munka fontosságát, jelentőségét a személyre, önmagára és a településre nézve 3. Ösztönző, motiváló	Polgármester	2013.12.31.	R: A közfoglalkoztatási program megvalósítása pályázat útján K: A folyamatos önkormányzati támogatás számára H: A közfoglalkoztatás megbecsülésének növelése, értékteremtés megvalósítása Eredményesség függ a programban jól teljesítők	Pályázati források, tárgyi feltételek biztosítása (munkaeszközök), önkormányzati támogatás	felzárkóztató programot. A folyamatos pályázati lehetőségek kihasználása és megvalósítása.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetlemzés következtetés eiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
			értékeljék ezt a foglalkoztatási formát.		elemek előrevetítése jól teljesítők jutalmazása			számától. Dokumentáció: munkairányító által vezetett nyilvántartások, jelenléti ívek, munkaszerződések.		
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	"Fejlődésünk kulcsa - a tanulás"	A helyi általános iskolába járó, szociális hátránnyal küzdő gyermekeknek magas az aránya (HH - 98%, HHH - 78 %).	R: Minden rászoruló gyermek/tanuló részesüljön megfelelő színvonalú oktatásban K: A szociális hátránnyal küzdő gyermekek/tanulók tudatos, eredményes fejlesztése.		1. Az integrált pedagógiai rendszer bevezetése. 2. Pedagógusok továbbfejlesztése 3. Tárgyi és személyi feltételek javítása pályázatok útján	Polgármester, Intézményvezető	2013.12.31.	R: A tanulók aktív részvétele az oktatásban K: Az általános iskola 8. osztályát sikeresen befejezők száma, továbbtanulási szándék megerősítése	Kiegészítő állami támogatás biztosítása, tanterem, oktatási segédeszközök, oktatók	Folyamatos, megfelelő színvonalú oktatás biztosítása, egyéni fejlesztési tervek készítése

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
2	"Gyermekek a családban"	Településünkön sok családban nem foglalkoznak a gyermekekkel a tudatlanság, a gyermeknevelési módszerek hiánya miatt. Ez kihat a gyermek további fejlődésére.	Továbbtanulási esélyeik növelése. H: HHH-s gyermekek számának csökkentése 15 %-kal. Legfontosabb a szülők életmódja és életmódjának módosítása, annak megváltoztatása a tudatlanság, R: Konkrét probléma feltárása családlátogatás megvalósításával K: Életvezetési tanácsok, programok szervezése H: Életszemlélet változás	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	1. Életvezetési programok megszervezése, 2. Szexuális felvilágosítás, 3. Gyermeknevelési tanácsadás, 4. Gyermekek részére szakkörök szervezése 5. Részvétel ösztönzése	Jegyző	2013.12.31.	H: HHH-s gyermekek számának csökkenése 15 %-kal R: A résztvevők száma K: Környezettanulmány készítése H: Felmérés azokról, akiknek sikerült ez a szemléletváltás	Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételek, helyszín, pályázati forrás, önkormányzati forrás	R: Folyamatos érdeklődés fenntartása K: Programok szervezése H: Minél több családban elérni az életmódváltozást

III. A nők esélyegyenlősége

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
1	"Esélyt a nőknek"	Településünkön a munkanélküli nők száma 2012-ben 138 fő volt.	Általános cél: a munkanélküli nők számának csökkentése 30 %-kal R: Felzárkóztató programok szervezése K: Hátrányos helyzetben lévő nők vissza- ill. bevezetése a munka világába H: Rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyek létrehozása, munkaerőpiaci tréning szervezése (Munkaügyi Központtal összehangolva) Foglalkoztatási	Szociális szolgáltatástervezési koncepció	1. Oktató, felzárkóztató programok tervezése 2. Elhelyezkedés ösztönzése 3. Közlekedési támogatás 4. A helyi munkanélküliek megoldásában figyelembe venni a kistérség és az önkormányzat erre vonatkozó koncepcióját 5. Internetes oktatás az aranykorosoknak	Polgármester	2013.12.31.	Jelenléti ív, munkaszerződés, tanulmányi szerződés, bizonyítvány	Tárgyi feltételek, helyszín, oktatók, pályázati forrás	R: Jelentkezési lapok K: Képzési szerződések száma, bizonyítványok H: Munkaszerződések

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetlemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
2	"Egyedülálló anyák kiszolgáltatottságának enyhítése"	Településünkön a gyermekeket egyedül nevelő álláskereső anyák gazdasági és szociális kísérelése	R: Az egyedülálló álláskereső szülők száma, igényeinek felmérése K: A gyermekek szenvedjenek hiányt az adott helyzetben H: A gyermekeket egyedül nevelő álláskereső szülők gazdasági kiszolgáltatottságának enyhítése	Szociális szolgáltatótervezési koncepció	1. Problémával érintettek beazonosítása 2. Tájékoztatás a szociális lehetőségekről 3. Kérelem beadása, jogosultság megállapítása 4. Gyermekek ingyenes	Jegyző	2013.12.31.	Kérelmezők, ill. igénybevevők száma, megállapított határozatok száma	Pályázati forrás, szakember	R: A program megszervezésének eredményessége K: Hány szülőt sikerült bevonni a programba H: Hány főnek sikerült javítani helyzetén

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
					étkeztetése a helyi intézményekben 5. Családbarát oktatás bevezetése					
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	"Egyszer mi is megöregszünk"	Fontosnak tartjuk településünkön az idősek emberek megbecsülését, tiszteltetését tartását. A generációk közötti kapcsolat, érdeklődés hiánya miatt nagyon sokan magányosak.	R: A nyugdíjasok, idősek érdeklődésének felkeltése, a problémák feltárása K: Közös, kulturális és szabadidős programok szervezése H: Generációk közötti kapcsolatok javítása, fenntartása	Szociális szolgáltatótervezési koncepció Idősügyi koncepció	1. Igényfelmérés 2. Partnerek felkutatása 3. Közös érdeklődési kör feltérképezése (közművelődés, népi hagyományok, közbiztonság, informatika stb.) 4. Az	Polgármester	2013.12.31.	R: Érdeklődők száma K: Megjelentek, igénybe vevők száma H: Közös programok szervezése, kivitelezése	Helyszín, tárgyi feltételek biztosítása, szakemberek	Folyamatos érdeklődés fenntartása különböző programok által

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
2	"Nem vagy egyedül"	Településünkön jelentős az egyedül élő idős emberek száma, arányuk 62 %.	R: Problémák feltárása K: Az idős emberek életkörülményeinek javítása H: A számukra nyújtott szolgáltatások minél magasabb arányú igénybevétele	Szociális szolgáltatástervezési koncepció Idősügyi koncepció	nyugdíjas kor feltételeinek biztosítása 1. Igények felmérése 2. Kulturális programok szervezése 3. Közfoglalkoztatás keretén belül idősök látogatása 4. Hétfélgén esetén (kórházi) üres lakások látogatása, védelmének biztosítása (Polgárórség) 5. Szociális segélyhívó rendszer	Polgármester	2013.12.31.	R: A szolgáltatások igénybevevők száma K: Programok fenntarthatósága, finanszírozása H: Idős emberek igényei	Pályázati forrás, önkormányzati forrás, személyi feltételek	Nem csak az önkormányzat, hanem pl. egyházi, civil szervezetek által is nyújtott programok, szolgáltatások folyamatos biztosítása.

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	"Fogyatékosan is aktívan"	A település aktív korú fogyatékosainak is lehetőséget kell biztosítani a foglalkoztatásban (Számuk nem jelentős)	R: A település fogyatékkal élő lakosságának foglalkoztatási és iskolai végzettségének felmérése K: Együttműködés helyi foglalkoztatókkal, vállalkozókkal, civil szervezetekkel H: A fogyatékos személyek foglalkoztatási arányának növelése	Szociális szolgáltatóster vezési koncepció	1. A helyi fogyatékos személyek foglalkoztatási helyzetének felmérése 2. Kompetenciák beazonosítása 3. Tárgyalások helyi vállalkozókkal, civil szervezetekkel munkaerő igényeikről	Polgármester	2013.12.31.	Foglalkoztatott fogyatékos személyek száma	Pénzügyi, pályázati forrás, munkaszerződés, tárgyi feltételek biztosítása, akadálymentesítés	R: A fogyatékkal élő munkavállaló beilleszkedését segítő programban való részvétel K: A munkáltatók legalább az előírt kvóta (20 fő alkalmazott fölött 5%) erejéig alkalmaznak fogyatékkal élő munkavállalókat H: Folyamatos foglalkoztatás biztosítása
2	"Középületek	Településünk	Alapvető cél:	Szociális	1. Pályázat	Polgármester	2013.12.31.	Akadálymentes	Pályázati,	Az

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetésében feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
akadálymentesítése"	akadálymentesítése"	n a középületek akadálymentesítése nincs teljes mértékben kiépítve (70%), a fogyatékosok számára nincs biztosítva a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés	közintézmények elérhetővé tétele a fogyatékosok számára R: Akadálymentesítésre vonatkozó pályázati lehetőségek felkutatása K: Pályázati dokumentáció elkészítése, kivitelezők megkeresése H: Közintézmények teljes mértékben megvalósuló akadálymentesítése	szolgáltatástervezési koncepció	készítés 2. Kivitelezés 3. Műszaki átadás-átvétel			sített középületek száma, átadás-átvételi jegyzőkönyv, építési napló	önkormányzati forrás, tárgyi eszközök, munkaerő	akadálymentesítésnek maradandónak kell lennie, így az hosszú távon biztosított.

3. Megvalósítás

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

4. Elfogadás módja és dátuma

Tunyogmatolcs község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 55/2013. (VI. 26.) KT. számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Tunyogmatolcs, 2013. június 26.

Sallán Kibla
Polgármester

[Handwritten signature]
jegyző

HEP SABLON 1. számú melléklet

Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítését segítő táblázatok

A következő oldalakon elhelyezett táblák és a hozzájuk tartozó magyarázatok azt szolgálják, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) helyzetelemzése számszerű adatokkal alátámasztott legyen.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. és 2. számú melléklete rögzíti azokat a statisztikai mutatókat, adatokat és tartalmi elemeket, amelyek a HEP elkészítésének alapját képezik.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program segédleteként összeállított Sablonhoz kapcsolódik ez a Melléklet, melyben táblázatos formában adtuk meg a rendeleti elvárás statisztikai mutatóit. A táblázatokat a rendeleti szabályozó tartalmi elvárásainak sorrendjében helyeztük el úgy, hogy a táblázatok számozása követi a rendelet 2. számú mellékletében használt sorszámozást.

Mindezekén túl készítettünk további táblázatokat magyarázatokkal, mivel úgy látjuk, hogy az ezekben foglalt adatok is szükségesek a megalapozott esélyegyenlőségi helyzetelemzés elkészítéséhez. A rendeleti szabályozón túli, kiegészítő táblázatokat is a rendeleti szabályozó 2. számú mellékletének számozása szerint helyeztük el ebben a Mellékletben.

Az adatok összegyűjtéséhez segítséget nyújt a TeIR adatbázis (<https://teir.vati.hu>), valamint a helyi önkormányzat és partnereinek adatai.

Természetesen ez a dokumentum is csak segédlet a Helyi Esélyegyenlőségi Programok elkészítéséhez, vagyis egy olyan ajánlás, amelyből a települési esélyegyenlőségi program készítői a helyi sajátosságokat figyelembe véve válogathatnak abból a célból, hogy minél szélesebb körben feltárják a településük helyzetét az esélyegyenlőség szempontjából.

A mellékletben elhelyezett táblák egy részének **(címük zölddel kiemelt)** kitöltése jogszabályban előírt kötelezettség az önkormányzatok helyi esélyegyenlőségi programjainak megalkotása során, és egy része pedig javasolt a részletes elemzés megalapozásához.

Az alábbi adattáblák Tunyogmatolcs község önkormányzata HEP HE-éhez készültek.

A táblák kitöltésének dátuma: 2013.05.26.

A táblák számozása a helyzetelemzés adott fejezetére utal.

Táblák

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	4
Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a szervezeteket. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük, és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek.	31
Önkormányzatunk Együttműködési Megállapodás kötött a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal. A megállapodás keretében az önkormányzat pénzügyi eszközökkel biztosítja a nemzetiségi önkormányzat működési feltételeit, a településen elérhető közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést.	31

A település bemutatása

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

	lakónépesség
2007 (fő)	2563 fő
2008 (fő)	2464 fő
Lakónépesség számának változása (%)	96,14 %
2009 (fő)	2464 fő
Lakónépesség számának változása (%)	100,00 %
2010 (fő)	2409 fő
Lakónépesség számának változása (%)	97,77 %
2011 (fő)	2427 fő
Lakónépesség számának változása (%)	100,75 %
2012 (fő)	2446 fő
Lakónépesség számának változása (%)	100,78 %

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A lakónépességet úgy értjük, mint az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

A lakónépesség számának változása (%) számítási módja: pl.: (2008 -as "fő" adat osztva a 2007 -es "fő" adattal)×100 vagy 2009-es "fő" adat osztva a 2008 - as "fő" adattal×100.

Ez a számadat, illetve a változás aránya megmutatja, hogy az adott településen mekkora lakónépességre vonatkoztatva kell áttekinteni az esélyegyenlőség megvalósulását.

2. számú táblázat - Állandó népesség

állandó népesség száma	2551 fő
nő	1278 fő 50,09 %
férfi	1273 fő 49,91 %
0-2 évesek	71 fő 2,78 %
0-14 éves nők	205 fő 8,04 %
0-14 éves férfiak	229 fő 8,97 %
15-17 éves nők	70 fő 2,74 %
15-17 éves férfiak	77 fő 3,02 %
18-54 éves nők	633 fő 24,81 %
18-59 éves férfiak	794 fő 31,13 %
60-64 éves nők	94 fő 3,68 %
60-64 éves férfiak	89 fő 3,49 %
65 év feletti nők	216 fő 8,47 %
65 év feletti férfiak	118 fő 4,63 %

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk), vagy hogy az összeírás eszmei időpontjában jelen voltak-e.

Az életkor szerinti bontásban való állandó népesség számossága szintén segít az esélyegyenlőség különböző célcsoportjának beazonosításában.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	352	560	62,86
2008	335	486	68,93
2009	336	493	68,15
2010	331	457	72,43
2011	334	448	74,55
2012	334	434	76,97

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. Az öregedési indexet úgy számítjuk ki, hogy a 65 év felettieket elosztjuk a 0-14 évesekkel, és ezt megszorozzuk százszal. Ez az index megmutatja, hogy az adott település népességére mi a jellemző: amennyiben 100 alatti az index, akkor túlsúlyban vannak a 14 év alattiak, vagyis fiatalos a népességszerkezet. Ha az index 100 felett van, akkor a 65 év felettiak vannak többen, és a település előregedő. A kétféle helyzet legegyszerűbben esélyegyenlőség szempontjából úgy értelmezhető, hogy míg a fiatalos népességszerkezet esetén a gyerekek, addig az öregedő esetén az idősök fokozottabb ellátására van szükség. Természetesen ez az index – ugyanúgy mint a többi – egyéb összefüggésben is vizsgálendő. Vagyis például a gyerekek alacsony számossága nem jelenti azt, hogy ők ne igényelnének fokozott figyelmet, különösen akkor például, ha szüleik alacsony jövedelműek.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	31	90	-59
2009	68	64	4
2010	43	80	-37
2011	50	45	5
2012	52	54	-2

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A belföldi vándorlásokat úgy tudjuk kiszámolni, hogy az odavándorlásból kivonjuk az elvándorlást. Ez az adat az adott település vonzerejét mutatja: ha pozitív az egyenleg, akkor az odaköltözés, ha negatív, akkor az elvándorlás jellemző. Természetesen itt is további tényezőket szükséges figyelembe venni.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	Élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	21	34	-13
2009	33	24	9
2010	28	34	-6
2011	24	26	-2
2012	28	35	-7

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A természetes szaporodás értékét úgy számoljuk ki, hogy az élveszületések számából kivonjuk a halálozások számát.

Amennyiben össze kívánjuk vetni országos vagy más település adatával, akkor a természetes szaporodást szükséges ezrelékben kiszámolni.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	857	918	1775	130	15,2%	231	25,2%	361	20,3%
2009	857	921	1778	143	16,7%	231	25,1%	374	21,0%
2010	851	925	1776	160	18,8%	231	25,0%	391	22,0%
2011	859	931	1790	150	17,5%	185	19,9%	335	18,7%
2012	803	901	1704	138	17,2%	184	20,4%	322	18,9%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A %-ot kell értelemszerűen számolni, pl.: nyilvántartott nő álláskeresők osztva a 15-64 éves nők számával×100

Megjegyzés: teljes 15-64 éves népességgel lehet csak számolni a javasolt "gazdaságilag aktív 15-64 éves népesség" helyett mivel ez az adat nem található a TeIR-ben.

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott álláskeresők száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között a vizsgált területen.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

		2008	2009	2010	2011	2012
nyilvántartott álláskeresők száma összesen	fő	361	374	391	335	322
20 éves és fiatalabb	fő	27	26	31	27	18
	%	7,5%	7,0%	7,9%	8,1%	5,6%
21-25 év	fő	45	56	58	51	55
	%	12,5%	15,0%	14,8%	15,2%	17,1%
26-30 év	fő	54	55	42	34	40
	%	15,0%	14,7%	10,7%	10,1%	12,4%
31-35 év	fő	65	59	67	55	36
	%	18,0%	15,8%	17,1%	16,4%	11,2%
36-40 év	fő	63	61	56	48	45
	%	17,5%	16,3%	14,3%	14,3%	14,0%
41-45 év	fő	37	42	44	38	41
	%	10,2%	11,2%	11,3%	11,3%	12,7%
46-50 év	fő	38	34	46	38	35
	%	10,5%	9,1%	11,8%	11,3%	10,9%
51-55 év	fő	25	29	34	31	33
	%	6,9%	7,8%	8,7%	9,3%	10,2%
56-60 év	fő	7	12	12	13	19

	%	1,9%	3,2%	3,1%	3,9%	5,9%
61 év felett	fő	0	0	1	0	0
	%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek korcsoportonkénti bontása, illetve idősoros változása rámutat arra, hogy a munkanélküliség a különböző korosztály tekintetében miként változik. Az adatok, különösen az országos és térségi adatokkal összevetésben rámutatnak arra, hogy az egyes korosztályokat tekintve elégséges-e a meglévő problémakezelés vagy további beavatkozásokat szükséges tervezni.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek száma és aránya nemenként

év	nyilvántartott/regisztrált munkanélküli			180 napnál régebben regisztrált munkanélküli					
	fő			fő			%		
	nő	férfi	összesen	nő	férfi	összesen	Nő	férfi	összesen
2008	130	231	361	79	139	218	60,8%	60,2%	60,4%
2009	143	231	374	103	156	259	72,0%	67,5%	69,3%
2010	160	231	391	72	81	153	45,0%	35,1%	39,1%
2011	185	150	335	92	87	179	49,7%	58,0%	53,4%
2012	138	184	322	67	65	132	48,6%	35,3%	41,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A százalékos arányok kiszámolása arra mutat rá, hogy milyen arányban vannak a tartós munkanélküliek. Ennek kiszámolását úgy történik, hogy például az adott évben 180 napnál régebben regisztrált munkanélküli férfiak számát (fő) elosztjuk az összes regisztrált munkanélküli férfiak számával és megszorozzuk százzal.

Minél magasabb a tartós munkanélküliek számaránya, annál inkább szükséges a beavatkozások tervezése. Ez esetben is figyelembe kell venni a nemek közötti különbséget, illetve a területi és országos arányokat.

3.2.4. számú táblázat - Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma nemenként

év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		Férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	203	212	415	20	9,9%	19	9,0%	39	9,4%
2009	196	221	417	18	9,2%	31	14,0%	49	11,8%

2010	200	225	425	19	9,5%	24	10,7%	43	10,1%
2011	194	234	428	17	8,8%	26	11,1%	43	10,0%
2012	192	226	418		0,0%		0,0%	0	0,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A százalékos arányok kiszámítása hasonló az előző táblázat számítási módjához. Megjegyezzük, hogy ebben a táblában a Nemzeti Munkaügyi Hivataltól származó adatok vannak, melyek havi és negyedéves bontásban érhetők el.

A táblázatból nyert adatok (országos és területi adatokkal való összevetésben) egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdekők helyzetére irányítja a figyelmet.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	2163	1103	1060	731	324	407	1432	66,2%	779	70,6	653	61,6
2011	2124	1075	1049	840	402	438	1284	60,5%	673	62,6	611	58,2

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás, Önkormányzati adatgyűjtés

A HEP Sablon és mellékletei összeállításának időpontjában csak a 2001. évi népszámlálásból állnak rendelkezésre települési adatok, várhatóan 2013 folyamán nyilvánosságra kerülnek a 2011. évi népszámlálási adatok is.

Az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező 15-X évesek számát csak úgy lehet kiszámolni, hogy a legalább általános iskolát végzettek számát ki kell vonni a teljes 15 évesnél idősebb népesség létszámából.

Ez az adatsor használható a foglalkoztatottság részénél, de a HEP több más fejezeténél is fontos alap-adatsor.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		8 általános		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		fő	%	fő	%	fő	%
2008	361	39	10,8%	156	43,2%	166	46,0%
2009	374	35	9,4%	161	43,0%	178	47,6%
2010	391	31	7,9%	174	44,5%	186	47,6%
2011	335	22	6,6%	125	37,3%	188	56,1%
2012	322	24	7,5%	154	47,8%	144	44,7%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az adattábla számszerűen adja meg, hogy a nyilvántartott álláskeresők közül milyen létszámban vannak az alacsony iskolai végzettségűek. A táblázat adatai alkalmasak arra, hogy tervezhetővé tegyék a beavatkozások mértékét, milyenségét.

3.2.7. számú táblázat - Általános iskolai felnőttoktatásban tanulók létszáma és a 8. évfolyamot eredményesen végzettek

év	általános iskolai felnőttoktatásban résztvevők száma		8. évfolyamot felnőttoktatásban eredményesen elvégzők száma	
	fő		Fő	%
2009	0		0	0
2010	0		0	0
2011	0		0	0
2012	0		0	0

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

Ez az adat arra mutat rá, hogy mennyire sikerül az iskolázatlanok bevonása a felnőttoktatásba. Amennyiben az alacsony iskolázottság probléma a településen, és eközben a felnőttoktatás ezen a területen nem jelenik meg, akkor a későbbiekben egy beavatkozási terület lehet. Ha a településen nincs általános iskolai felnőttképzés, célszerű felmérni az erre vonatkozó igényt és partnerek bevonásával megszervezni.

3.2.8. számú táblázat - Felnőttoktatásban résztvevők száma középfokú iskolában

	középfokú felnőttoktatásban résztvevők összesen		szakiskolai felnőttoktatásban résztvevők		szakközépiskolai felnőttoktatásban résztvevők		gimnáziumi felnőttoktatásban résztvevők	
	fő		fő	%	fő	%	fő	%
2009	n.a.		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2010	n.a.		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	19	n.a.
2011	n.a.		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2012	n.a.		n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Területi Államháztartási és Közigazgatási Információs Szolgálat (TÁKISZ)

Ez a két adatsor – éppúgy, mint a 3.2.7 táblázat adatai - csak érintőlegesen kapcsolódik ehhez a fejezethez, azonban alkalmas arra, hogy számszerűen is kimutassuk, hogy a munkaerő-piaci hátrányokat okozó alacsony iskolázottság javítására vonatkozó felnőttoktatásba milyen létszámban, arányban vonódnak be a településen élők. Tekintettel arra, hogy a fenti táblázathoz megjelölt adatforrások nem tájékoztatnak arról, hogy a felnőttoktatásban résztvevők valóban a település lakói-e, illetve, hogy a település lakói melyik településen veszik igénybe ezt az oktatási szolgáltatást, javasoljuk a táblázat adatait az önkormányzati adatgyűjtéssel pontosítani.

3.2.9. számú táblázat - Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

	Közfoglalkoztatásban résztvevők személyek száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakosságához képest
2010	191	11,00	52	14,00
2011	265	15,00	80	21,00
2012	73	4,00	21	6,00

Forrás: Önkormányzat adatai

Ki kell számolni, hogy az aktív korú (15-64 év közötti) lakónépesség hány %-a vesz részt közfoglalkoztatásban, valamint hogy az aktív korú roma/cigány népesség mekkora része vesz részt e foglalkoztatási formában. Az önkormányzati adatgyűjtés természetesen a partnerekkel – pl. nemzetiségi önkormányzat vagy civil szervezet stb. – való együttműködésben valósulhat meg.

3.2.10. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - vállalkozások

	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kis-kereskedelmi üzletek száma	vendéglátóhelyek száma	állami szektorban foglalkoztatottak száma	kivetett iparűzési adó (ft)	befizetett iparűzési adó (ft)	működő foglalkoztatási programok száma helyben	foglalkoztatási programokban részt vevők száma
2008								
2009								
2010								
2011								
2012								

Forrás: TEIR, T-Star, önkormányzat adatai

Meg kell vizsgálni a helyi munkalehetőségek alakulásának tendenciáit, illetve azt, mennyire illeszkedik az a helyi munkaerő és állásnélküli munkaerő lélekszámának alakulásához, és szakképzettségi szerkezetéhez.

3.2.11. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - közlekedés

	elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munkanapokon	átlagos utazási idő autóbusszal	vonat járatok átlagos száma munkanapokon	átlagos utazási idő vonattal	Kerékpár úton való megközelíthetőség	átlagos utazási idő kerékpáron
Legközelebbi centrum							
Megyeszékhely							
Főváros							

Forrás: helyi autóbusz társaság, MÁV, önkormányzat adatai

Meg kell vizsgálni a táblázatban megadottak mellett, illetve helyett a közeli foglalkoztatási centrum (városközpont, nagyváros) elérhetőségét különböző közlekedési módokkal. Az önkormányzat adatgyűjtés természetesen a partnerekkel való együttműködésben valósulhat meg.

3.2.12. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – fiatalok

	van/nincs	Felsorolás

fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen		- - -
fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzásközpontban		- - -
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen		- - -
az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzásközpontban		- - -

Forrás: helyi adatgyűjtés

Össze kell gyűjteni azokat a településen elérhető, vagy a vonzáskörzetében (közeli város, nagyváros) rendelkezésre álló programokat, amelyek megkönnyítik a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésüket. Kérjük, e programok meglétét, vagy hiányát rögzítse a táblázat 2. oszlopában, a harmadik oszlopban sorolja fel ezen programokat. Az önkormányzati adatgyűjtés természetesen a partnerekkel való együttműködésben valósulhat meg.

3.2.13. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – programokon részvevő fiatalok száma

fő	fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen		fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzáskörzetben		az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen		az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a vonzáskörzetben	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
2008								
2009								
2010								
2011								
2012								

Forrás: helyi adatgyűjtés

A fenti adatok szöveges elemzése a helyi jó gyakorlatok leírására is alkalmas. Segítségével áthatóvá válnak a hiányterületek és az adaptálható programok is. Az önkormányzati adatgyűjtés természetesen a partnerekkel való együttműködésben valósulhat meg.

3.2.14. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - felnőttek munkaerő-piaci integrációját segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése

	Van/nincs	Felsorolás
felnőttképző programok a településen		- - -
felnőttképző programok a vonzasközpontban		- - -
egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen		- - -
egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzasközpontban		- - -
Helyi foglalkoztatási programok a településen		- - -
Helyi foglalkoztatási programok a vonzasközpontban		- - -

Forrás: helyi adatgyűjtés

Össze kell gyűjteni a településen, vagy vonzaskörzetében (közeli város, nagyváros) elérhető, a felnőttek munkaerő-piaci integrációját segítő szervezetek és a rendelkezésre álló szolgáltatások (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok) listáját. Kérjük, e programok meglétét, vagy hiányát rögzítse a táblázat 2. oszlopában, illetve a harmadik oszlopban sorolja fel ezen programokat.

3.2.15. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – programokon részvevő felnőttek száma

fő	felnőttképző programok a településen		felnőttképző programok a vonzasközpontban		egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a településen		egyéb munkaerő-piaci szolgáltatások a vonzaskörzetben		helyi foglalkoztatási programok a településen		helyi foglalkoztatási programok a vonzaskörzetben	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
2008												
2009												
2010												
2011												
2012												

Forrás: helyi adatgyűjtés

A felnőttképzési és a foglalkoztatási programokon résztvevők száma fontos mutató a településen élő munkanélküliek perspektívájára és helyzetükből való kitörésre vonatkozóan. Az önkormányzati adatgyűjtés természetesen a partnerekkel való együttműködésben valósulhat meg.

3.2.16. számú táblázat – Mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

fő	mélyszegénységben élők	Romák/cigányok
2008		
2009		
2010		
2011		
2012		

Forrás: helyi adatgyűjtés

A mélyszegénység fogalmát a HEP Sablon vonatkozó fejezetében találhatjuk részletesen kifejtve. Ez alapján kereshetjük meg, hogy hány főt foglalkoztattak a mélyszegénységben élő és hány főt a romák/cigányok közül a települési önkormányzat saját fenntartású intézményeiben az egyes években. Az önkormányzati adatgyűjtés természetesen a partnerekkel való együttműködésben valósulhat meg.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

	Nyilvántartott álláskeresők száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008. 1. negyedév	341	18	5,28
2008. 2. negyedév	314	17	5,41
2008. 3. negyedév	309	12	3,88
2008. 4. negyedév	354	41	11,58
2008. átlag	329,5	22	6,68
2009. 1. negyedév	395	18	4,56
2009. 2. negyedév	352	14	3,98
2009. 3. negyedév	338	13	3,85
2009. 4. negyedév	363	35	9,64
2009. átlag	362	20	5,52
2010. 1. negyedév	367	23	6,27
2010. 2. negyedév	270	19	7,04
2010. 3. negyedév	276	15	5,43
2010. 4. negyedév	364	53	14,56
2010. átlag	319,25	27,5	8,61
2011. 1. negyedév	381	63	16,54
2011. 2. negyedév	328	49	14,94

2011. 3. negyedév	335	48	5,37
2011. 4. negyedév	272	2	0,74
2011. átlag	329	40,5	12,31
2012. 1. negyedév	429	0	0
2012. 2. negyedév	323	0	0
2012. 3. negyedév	321	0	0
2012. 4. negyedév	322	0	0
2012. átlag	348,75	0	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Ki kell számolni, hogy a nyilvántartott álláskeresők közül hány %-a részesült álláskeresési járadékban (korábban munkanélküli segély, keresetpótló támogatás). Ezeket az adatokat szükséges összevetni a munkanélküliségi adatokkal, hogy láthatóvá váljon, hogy a rendszeres jövedelem nélkül élők hozzájutnak-e támogatáshoz.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek száma

	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresési járadékra jogosultak	
		fő	%
2008	361	29	8,03
2009	374	24	6,42
2010	391	80	20,46
2011	335	31	9,25
2012	322	8	2,48

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

E táblázatban a százalékos megoszlást úgy számoljuk ki, hogy az álláskeresési járadékra jogosultak létszámát (fő) elosztjuk a nyilvántartott álláskeresők számával, majd megszorozzuk százzal.

Az elemzés során a táblázat adatait idősorosan is figyelni kell, vagyis hogy nőtt vagy csökkent a járadékra jogosultak aránya. Emellett a kapott adatokat szükséges összevetni a munkanélküliségi adatokkal, hogy láthatóvá váljon, hogy a rendszeres jövedelem nélkül élők hozzájutnak-e támogatáshoz.

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

	rendszeres szociális segélyben részesülők		Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (álláskeresési támogatás)		Azoknak a száma, akik 30 nap munkaviszonyt nem tudtak igazolni és az FHT jogosultságtól elesett	Azoknak a száma, akiktől helyi önkormányzati rendelet alapján megvonták a támogatást
	fő	15-64	fő	munkanélkülie		

		évesek %-ában		k %-ában		
2008	220	12,39	11	3,05	0	6
2009	41	2,30	237	63,37	0	1
2010	8	0,45	188	48,08	0	10
2011	7	0,39	221	65,97	5	15
2012	14	0,82	226	70,19	11	11

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, Helyi adatgyűjtés

A táblázat adatsora azt jelzi, hogy az adott településen a szociális segély és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, mint az aktív korúak támogatása milyen mértékben van jelen. Rendszeres szociális segélyt az az aktív korú személy kaphat az önkormányzattól, aki nem munkavállaló, vagy egészségkárosodott, vagy támogatott álláskereső, vagyis olyan hátrányos munkaerő-piaci helyzetű, aktív korú személyek részére nyújtott támogatás, akik nem rendelkeznek rendszeres, megélhetést biztosító jövedelemmel. A foglalkoztatást helyettesítő támogatást csak álláskereső személy veheti igénybe. Önmagában az adat nem értelmezhető, szükséges összevetni az aktív korúak (3.2.1 tábla - 15-64 évesek száma) és a munkanélküliek számával (3.2.1 tábla - nyilvántartott álláskeresők száma). Az elemzés során ki kell emelni, hogy a szociális segély meghatározó mértékben jelenik meg a település alacsony jövedelmű lakosságának körében.

Figyelembe kell venni, hogy 2011 január 1-től bérpótló juttatásra (BJP), illetve 2011 szeptember 1-től foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (FHT) jogosult, aki korábban rendelkezésre állási támogatásban (RÁT) részesült, ám a jogosultságot évente felül kell vizsgálni. 2012-től csak annak folyósítható az ellátás, aki a jogosultság felülvizsgálatát megelőző évben legalább 30 nap munkaviszonyt tud igazolni közfoglalkoztatásban vagy a munkaerőpiacon. Amennyiben a feltételeknek nem tud eleget tenni, mert számára nem tudtak közfoglalkoztatás körébe tartozó munkát felajánlani, illetve a 30 nap munkavégzést egyéb módon sem tudta teljesíteni, akkor a 30 nap számításánál az általa teljesített közérdekű önkéntes tevékenység időtartamát is figyelembe kell venni. A bérpótló juttatásban részesülő a munkaügyi szervezettel nyilvántartott álláskeresőként köteles együttműködni. Január elsejétől közfoglalkoztatásban csak a kirendeltség által közvetített álláskeresők, elsősorban bérpótló juttatásra jogosult személyek foglalkoztathatóak, akik a felajánlott munkalehetőséget az iskolai végzettség és szakképzettség figyelembevételével kötelesek elfogadni, emellett az önkormányzat rendeletben előírhatja jogosultsági feltételként, hogy a juttatásban részesülő a lakóközösségét tartsa rendben. A BJP/FHT összege a mindenkori öregségi minimálnyugdíjhoz igazítva, több mint négy évig változatlanul 28 500 forint volt, majd ez lecsökkent 22.500 forintra.

3.4.1. számú táblázat - Lakás állomány

db	összes lakásállomány		bérlakás állomány		szociális lakásállomány		egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok	
		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma		ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2008	935	10	2	0	5	0	0	0
2009	937	10	2	0	5	0	0	0
2010	937	10	2	0	5	0	0	0
2011	938	10	2	0	5	0	0	0
2012	938	10	2	0	5	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

Kérjük, gyűjtse össze az önkormányzati illetve a rendelkezésre álló adatbázisokból a település lakásállományára vonatkozó adatokat. Vizsgálni szükséges, hogy az egyes kategóriákban mennyi a szociális követelmények szempontjából nem megfelelőnek minősíthető lakások száma.

Javasoljuk a táblázatban megjelölt számszerű adatok mellett azt is beazonosítani, hogy a lakásállomány hány családot, hány háztartást érint. Ezzel összefüggésben lehet azt is – további, pontosító adatgyűjtés segítségével - vizsgálni, hogy a vizsgált családok közül mennyinek nincs munkajövedelme, hány család él alacsony komfortkörülmények között, illetve hogy hogyan gazdálkodik az önkormányzat a bérlakás állománnyal (mennyi üres bérlakás van például) stb.

Az önkormányzati adatgyűjtés természetesen a partnerekkel való együttműködésben valósulhat meg.

3.4.2. számú táblázat - Veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

	Feltárt veszélyeztetett lakhatási helyzetek száma	Hajléktalanok száma
2008		
2009		
2010		
2011		
2012		

Forrás: önkormányzati adatok

A táblázat elemzésekor figyelembe kell venni, hogy az adott helyzetszám hozzávetőlegesen hány főt érint.

Azt is vizsgálni kell, hogy hány esetben került az önkormányzat szociális bizottsága elé veszélyeztetett lakhatási helyzet problémája az elmúlt években.

A vizsgálat további részében figyelemmel kell lenni arra, hogy miként alakul a hajléktalanok száma a településen. A hajléktalanok létszámát szükséges a szöveges kifejtésben pontosítani (szállón, közterületen, anya-gyermek otthonban, lakásukat elvesztők akik ideiglenes elhelyezést kaptak stb. hajlék és fedélnélküli). Az önkormányzati adatgyűjtés természetesen a partnerekkel való együttműködésben valósulhat meg.

3.4.3. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők

	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2008	226	0
2009	223	0
2010	212	0
2011	333	0
2012	338	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak, az ilyen helyzetbe jutók számának megállapításához nyújt segítséget ez a táblázat. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

3.5.1. számú táblázat - Telepek, szegregátumok helyzete

Telepek, szegregátumok száma a településen:		
Telepi lakások száma a településen:	2008	
	2009	
	2010	
	2011	
	2012	
A telep/ek, szegregátum/ok elhelyezkedése a település		

területéhez viszonyítva	
A telep/ek megközelíthetősége:	
A telepek közelében lévő egészségtelen üzemek, létesítmények (kérjük, sorolja fel, van-e a közelben - és ha igen milyen távolságra - szeméttelep, feldolgozó üzem stb.)	

Forrás: helyi adatgyűjtés

A fenti táblázatban megadott adatok alapján elsősorban az a kérdés, hogy miféle változások vannak a területen. E mellett a két zárókérdés szöveges kifejtése azt jelzi, hogy a telepi, szegregátumi viszonyok során az egyenlő hozzáférés milyen mértékben sérül, vagyis itt is a település többi részéhez javasolt viszonyítani. A helyi adatgyűjtés természetesen a partnerekkel való együttműködésben valósulhat meg.

3.5.2. számú táblázat - Telepek, szegregátumok helyzete - lakásállomány

	komfort nélküli lakások a belterületen	komfort nélküli lakások a külterületen	komfort nélküli lakások a nem szegregált lakóterületeken	komfort nélküli lakások a szegregált lakóterületeken
száma				
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva				
	alapozással nem rendelkező lakások a belterületen	alapozással nem rendelkező lakások a külterületen	alapozással nem rendelkező lakások a nem szegregált lakóterületeken	alapozással nem rendelkező lakások a szegregált lakóterületeken
száma				
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva				
	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a belterületen	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a külterületen	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a nem szegregált lakóterületeken	szilárd falazattal nem rendelkező lakások a szegregált lakóterületeken
száma				
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva				
	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a belterületen	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a külterületen	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	vezetékes ivóvízzel ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma				
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva				
	árammal ellátott lakások a belterületen	árammal ellátott lakások a külterületen	árammal ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	árammal ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma				
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva				
	vezetékes gázzal ellátott lakások a belterületen	vezetékes gázzal ellátott lakások a külterületen	vezetékes gázzal ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	vezetékes gázzal ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma				
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva				
	csatornával ellátott lakások a belterületen	csatornával ellátott lakások a külterületen	csatornával ellátott lakások a nem szegregált lakóterületeken	csatornával ellátott lakások a szegregált lakóterületeken
száma				
aránya az összes lakásállományhoz viszonyítva				

Forrás: Önkormányzati adatok, TeIR, KSH adatbázis

Kérjük, a táblázat második sorába írja be a település különböző területein a komfort nélküli lakások számát. A harmadik oszlopban számítsa ki ezen lakások arányát az adott lakóterület összes lakásához viszonyítva. Komfort nélküli (substandard) a lakás, amelyre érvényes a következő feltételek valamelyike: nincs WC vagy fürdőszoba; nincs szennyvízelvezető-csatorna; hiányzik az alapozás, a fal vályogból épült; nincs vezetékes víz. Substandard a lakás akkor is, ha a lakásban nincs konyha és a teljes alapterület nem éri el az 50 m²-t. Szilárd falazattal rendelkező lakás: a falazat anyaga kő, tégl, beton, panel.

3.5.3. számú táblázat - A telepeken, szegregátumokban élők

		összes fő	férfi	nő
a telepen/szegregátumokban élők száma és változása	2008			
	2009			
	2010			
	2011			
	2012			
0-6-éves				
7-14 éves				
15-30 éves				
31-45 éves				
46-64 éves				
65< éves				
az aktív korúak (15-64 év) közül foglalkoztatott munkanélküli				
Inaktív				
eltartott				
segélyezettek száma				
hátrányos helyzetű gyermekek száma				
halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma				

Forrás: Önkormányzati adatok

A telepen/szegregátumokban élők száma és változása a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatát mutatja. Fel kell tárnunk a telepeken, szegregátumokban élő népesség életkori és foglalkoztatottságbeli megoszlását nemek szerint. Gazdaságilag aktív népesség: A foglalkoztatottak és a munkanélküliek (azaz a munkát végzők és a munkavégzésre rendelkezésre állók) együttes száma a 15-64 éves népességben. Inaktív az az aktív korú személy, aki nem dolgozik, de rendelkezik saját rendszeres bevétellel (nyugdíj, ösztöndíj, segély...). Eltartott az az aktív korú személy, aki nem rendelkezik saját rendszeres jövedelemmel. Az önkormányzati adatgyűjtés természetesen a partnerekkel való együttműködésben valósulhat meg.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma	házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2008	1	0	0
2009	1	0	0
2010	1	0	0
2011	1	0	0
2012	1	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az orvosi, egészségügyi ellátást, illetve annak változását mutatja be a táblázat, mely szintén lényeges adat az adott település infrastruktúrájának és szolgáltatásainak vonatkozásában.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

	közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2008	143
2009	159
2010	151
2011	214
2012	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Ez az adat szintén az egészségügyi ellátás egyik fontos mutatója, amely esélyegyenlőségi szempontból jelentős. A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére - egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához - az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Három jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt: 1. alanyi jogon, 2. normatív alapon, 3. méltányossági alapon.

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

	ápolási díjban részesítettek száma
2008	21
2009	23
2010	22
2011	25
2012	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó [a közeli hozzátartozók meghatározásáról ld. a Ptk. 685. § b) pontját], ha állandó és tartós gondozásra szoruló, súlyosan fogyatékos (életkorra tekintet nélkül), vagy tartósan beteg 18 év alatti gyermek gondozását, ápolását végzi.

A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

	18 év alattiak száma a népességben	Védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszűntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2008	603	10	7	26
2009	604	9	7	19
2010	566	12	4	61
2011	564	22	7	23
2012	564	18	12	28

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A veszélyeztetett és a védelembe vett kiskorúak számát a település jegyzője tartja nyilván. A jegyző védelembe veszi a gyermeket, ha a szülő vagy törvényes képviselő az alapellátások önkéntes igénybevételével a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem tudja, de segítséggel a gyermek fejlődése, nevelése a családban biztosítható. A települési önkormányzat jegyzője - a gyermekjóléti szolgálat javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértést elkövetett fiataalkorút, vagy a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket, vagy a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiataalkorút. A veszélyeztetett gyermek definíciója alatt olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapotot ért a rendelet, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. A gyermekvédelemben érintett szakemberek gyakran eltérően értelmezik a veszélyeztetettség fogalmát és a mértékét is, ezért a helyzetelemzés szöveges részében javasolt mindezt részletesebben elemezni.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma
2008	410	30	n.a.	n.a.	126
2009	441	8	n.a.	n.a.	173
2010	416	11	1	n.a.	92
2011	411	18	2	n.a.	131
2012	395	n.a.	n.a.	n.a.	36

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a nyugdíjminimumhoz viszonyított egy főre eső havi jövedelem összege és a vagyoni helyzet függvényében állapítják meg, míg a kiegészítő illetve a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban akkor részesítheti a családot az önkormányzat, illetve az illetékes jegyző, amennyiben a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási

gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került. Az elemzés során az eljárás objektív és szakmai standardoknak történő megfelelését javasolt szövegesen is értékelni.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak, vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása. Ennek formája: a) gyermekétkeztetés normatív kedvezmény b) pénzbeli támogatás (évente két alkalommal: augusztus és november hónapban, feltéve, hogy a kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-én, illetve november 1-én fennáll c) külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezmény.

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma, aránya

	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyvellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	43	106	16	185	0	190
2009	43	102	11	183	18	188
2010	45	110	13	162	29	185
2011	45	95	15	143	36	170
2012	47	107	12	132	45	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az ingyenes vagy a kedvezményes támogatások köre kiszélesedett az elmúlt években. A támogatások zöme a rendszeres gyermekvédelmi támogatások jogosultságához kötődik. A helyzetelemzés során annak a vizsgálata is javasolt, hogy a legjobban rászoruló családok gyermekei hozzájutnak-e a támogatásokhoz. A támogatások mindegyikét hivatalos iratokkal kell igényelni, igazolni. A mélyszegénységben élő személyek, családok gyakran megfelelő papírok, jövedelemigazolás vagy egyéb okok miatt nem jutnak hozzá szolgáltatásokhoz.

4.1.4. számú táblázat – Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

	Magyar állampolgársággal nem rendelkező óvodások száma	Ebből hátrányos helyzetű	Magyar állampolgársággal nem rendelkező általános iskolások száma	Ebből hátrányos helyzetű	Magyar állampolgársággal nem rendelkező, 18 év alatti középiskolások száma	Ebből hátrányos helyzetű
2008						
2009						
2010						
2011						
2012						

Forrás: Önkormányzati adatok, BM-BÁH

A tankötelezettség hatálya alá tartoznak és jogosultak az ingyenes oktatásra, illetve a magyar társaikkal azonos pedagógiai és szociális juttatások igénybevételére a menekültek; menedékjogot kérők; átmenetileg Magyarországon menedéket kereső személyek (menedékesek) nemzetiségtől függetlenül minden bevándorló. Menekült vagy politikai menedékjogot kért gyerekeket külön juttatás illeti meg a BÁH-tól. Kiegészítő információkkal a nem magyar állampolgárságú gyermekek részletesebb és a helyi viszonyoknak megfelelő felsorolása javasolt (állampolgárság, nyelv, magyarországi státusz stb.).

4.2.1. számú táblázat – A településen szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek

A településen élő 0-6 éves gyermekek száma	A településen óvodai ellátásban részesülő gyermekek száma		A településen bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek száma		A településen Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásaiban részesülő gyermekek száma	
	Összesen	Ebből szegregátumban él	Összesen	Ebből szegregátumban él	Összesen	Ebből szegregátumban él
166	79	21				
Megközelítés, elérhetőség perc						

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatok

A szegregátumban élő 0-6 éves gyermekek létszáma mellett meg kell vizsgálni, hogy milyen arányban veszik igénybe az óvodai nevelés előtt az esetlegesen rendelkezésre álló korai fejlesztésben fontos szolgáltatásokat, mint a bölcsőde, Biztos Kezdet Gyerekház, majd az óvodai nevelés. A szolgáltatások elérhetősége, távolsága, kihasználtsága szintén elemzési szempont a helyzetelemzés során.

4.2.2. számú táblázat – Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete

A település szegregált lakókörnyezetben élő, sajátos nevelési igényű tanulók

A településen élő általános iskolás tanulók száma	A településen élő SNI általános iskolás tanulók száma		SNI tanulók ellátásának települése (helyben vagy más település ahol tanulnak)
	összesen	ebből szegregátumban él	

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatok

A szegregátumban (KSH definíció) vagy krízisterületnek minősíthető lakótömbben, substandard lakásokban stb. élő családok gyermekeinek a helyzetének a vizsgálata több szempont mellett, végezhető el intézményi (gyerekjóléti szolgálat) és önkormányzati adatok alapján. Fel kell tárni az e területeken élő családok gyermekeit érintő szociális, oktatási, egészségügyi helyzetét.

4.2.3. számú táblázat – Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Intézmény OM azonosítója	Iskola / Feladat-ellátási hely neve:	Feladat-ellátási helyen tanulók száma (összes tanuló)	A feladat-ellátási helyen tanulók közül az 1. szegregátum(ok)ban lakó tanulók száma	A feladat-ellátási helyen tanulók közül a 2. szegregátum(ok)ban lakó tanulók száma	A feladat-ellátási helyen tanulók közül a 3. szegregátum(ok)ban lakó tanulók száma

Forrás: Járási tankerületi, intézményfenntartói, Önkormányzati adatok

A szegregált lakókörnyezetben élő tanulók adatait iskolafenntartói háttértől függetlenül, minden általános iskolára vonatkoztatva kell megadni.

4.2.4. számú táblázat – Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Otthont nyújtó ellátásba került gyermekek száma a szegregátumban					
		település egésze	szegregátum 1.	szegregátum 2.	Szegregátum 3.
Átmeneti nevelésbe vétel	2010				
	2011				
	2012				
Tartós nevelésbe vétel	2010				
	2011				
	2012				
Ideiglenes hatályú elhelyezés	2010				
	2011				
	2012				
Családi pótlék/iskoláztatási támogatás felfüggesztése iskolai hiányzás miatt	2010				
	2011				
	2012				
	2011				
	2012				

Forrás: Önkormányzati adatok

A szegregált lakókörnyezetben élő gyermekek az átlagnál nagyobb arányban kerülnek a gyermekvédelem alap- vagy szakellátás látókörébe. Az adatokat a helyi gyermekjóléti szolgálat, önkormányzat és a gyámhivatal segítségével kell megadni. A helyzetelemzés során a gyermekvédelmi jelzőrendszer törvényben szabályozott működésének a feltételeit is vizsgálni szükséges.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

	védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2008	1	69
2009	1	75
2010	1	78
2011	1	81
2012	1	81

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A fenti táblázat adatait szükséges összevetni a védőnők által ellátottak számával, arányával és a védőnői körzetben élő 0-3 év közötti gyerekek számával. Ebből látható a védőnői leterheltség, illetve, hogy valamennyi gyermek hozzájut-e a védőnői szolgáltatáshoz.

Esetenként a védőnők a vizsgált település mellett további településeken is ellátnak védőnői feladatokat. Ilyen esetekben szükséges az adatgyűjtést a védőnők információival kiegészíteni, hogy pontosan látható legyen a védőnői leterheltség.

A leterheltség megállapításához figyelembe kell venni, hogy a jogszabály szerint a védőnő maximum 250 gyereket láthat el, illetve, hogy országos átlagban 300 gyerek ellátása jut egy védőnőre.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott esetek száma	Gyermekorvos által ellátott esetek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott esetek száma
2008	0	12148	0	0
2009	0	15933	0	0
2010	0	19947	0	0
2011	0	21405	0	0
2012	0	20674	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

A hátrányos helyzetű településeken jellemzően alig van gyermekorvos, amennyiben a háziorvos látja el ezt a feladatot, akkor a táblázat utolsó oszlopát kell kitölteni.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

	Bölcsődék száma	Bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Működő összes bölcsődei férőhelyek száma
2008	0	n.a.	n.a.	0
2009	0	n.a.	n.a.	0
2010	0	n.a.	n.a.	0
2011	0	n.a.	n.a.	0
2012	0	n.a.	n.a.	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, helyi adatgyűjtés

A bölcsődei felvételnél vizsgálni kell, hogy érvényesül-e az az alapelv, hogy előnyt kell élvezzen az a gyermek, akit egyedülálló (élettárssal nem rendelkező hajadon, nőtlen, elvált vagy özvegy családi állapotú) szülője nevel; akivel együtt a családban nevelt kiskorú gyermekek száma a három főt meghaladja; aki családgondozásban részesül, és fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége; akinek szülője orvosilag igazolt betegsége miatt az ellátást biztosítani nem vagy csak részben tudja; akit – gyámhatósági határozat alapján – gyámként kirendelt időskorú (a rá vonatkozó nyugdíjkorhatárt elért) hozzátartozója nevel; akinek a szülője jövedelmi helyzete miatt (mert családjában az egy főre jutó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét nem haladja meg) az ellátásáról nem vagy nehezen tud gondoskodni; akinek családjában az egy főre jutó jövedelem alacsony.

4.3.4. számú táblázat - Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

	Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma	Családi napköziben a térítésmentes férőhelyek száma	Családi napköziben gondozott gyermekek száma
2008	0	0	0
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	0	0	0
2012	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Intézményi adatok

A családi napköziben - a saját, napközbeni ellátást máshol igénybe nem vevő gyermeket is beszámítva - legfeljebb öt gyermek gondozható. Ha a családi napköziben egy fogyatékos gyermeket is gondoznak, akkor a gondozható gyermekek száma legfeljebb négy fő. Ha a családi napköziben gondozott valamennyi gyermek fogyatékos, akkor a gondozható gyermekek száma legfeljebb három fő. A rendeletben meghatározott létszámon túl még két gyermek, ha fogyatékos gyermekről van szó, még egy gyermek gondozható a családi napköziben, feltéve, hogy az ellátást nyújtónak állandó segítője van.

A családi napközit felmérő elemzésekor nem csak a férőhelyek számát érdemes kiemelni, hanem a kihasználtságot is – ezért került bele a helyi adatgyűjtésre támaszkodó kiegészítő oszlopként a gondozott gyermekek száma is a táblázatba.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	1	
Hány településről járnak be a gyermekek	1	
Óvodai férőhelyek száma	65	
Óvodai csoportok száma	3	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	7.00 – 17.00	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	3 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	5	1
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	5	
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	3	0
Kisegítő személyzet	1	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Amennyiben a településen több óvoda működik, úgy a táblázatot intézményenként szükséges kitölteni.

Az óvodai telephelyek adatait, fenntartói háttértől függetlenül, minden óvoda esetében szükséges megadni. Óvodai telephelye egy tagintézménynek is lehet külön, telephely alatt a legalább egy külön óvodai csoporttal rendelkező, külön épületben vagy épületrészben működő óvodák adatai kell megadni.

A kapott adatokat szükséges összevetni az adatelemzés során a Köznevelési törvény valamint Óvodai nevelés országos alapprogramjában foglaltakkal.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 2.

Helyhiány miatt elutasított gyermekek száma	Fő	Ebből hátrányos / halmozottan hátrányos helyzetű
2008.	0	0
2009.	0	0
2010.	0	0
2011.	0	0
2012.	0	0
2013.	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

A korábbi években csak a 3 éves kort betöltött halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket kellett előnyben részesíteni az óvodai felvétel során, míg 2014-től minden 3 éves gyermeknek kötelező óvodába járni. Kérjük, a helyhiány miatt elutasított gyermekek szociális háttérét is jelölje a szélső oszlopban. (HH/HHH)

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermek-csoportok száma	Óvodai férőhelyek száma	Óvodai feladat-ellátási helyek száma	Óvodába beírt gyermekek száma	Óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	20	3	65	1	70	0
2009	27	3	65	1	70	0
2010	29	3	65	1	74	0
2011	22	3	65	1	75	0
2012	21	3	65	1	75	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Az óvodai ellátás igénybevétele

2012-2013. év	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	7 éves	Összes en
Székhely						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma	3	17	21	20	18	79
Más településről bejáró gyermekek létszáma						
Az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)		8	10	7	7	32
A beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma		12	18	19	14	63
A beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma		4	13	12	10	39
Tagóvoda						
Az intézménybe beíratott gyermekek létszáma						
Más településről bejáró gyermekek létszáma						
Az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)						
A beíratott gyermekek közül a hátrányos helyzetűek létszáma						
A beíratott gyermekek közül a halmozottan hátrányos helyzetűek létszáma						

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelésben történő részvétele jelentősen javult Magyarországon. A különböző okokra visszavezethető nagyobb mértékű hiányzás a hátrányos helyzetű csoportok későbbi sikeres oktatási részvételére lehet negatív hatással.

4.4.5. számú táblázat - A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása

Székhely						
	beíratott hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő hátrányos helyzetű gyermekek száma	beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
Csoport1	27	14	17	17	9	15
Csoport 2	25	14	14	18	16	2
Csoport 3	9	8	0	4	2	0
Csoport 4						
Csoport 5						
Csoport 6						
Összesen						
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermekek						
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermekek (ped. szakszolgálat véleményel)						
Tagóvoda						
Csoport1						
Csoport 2						
Csoport 3						
Csoport 4						
Csoport 5						
Csoport 6						
Összesen						
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermekek						
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermekek (ped. szakszolgálat véleményel)						

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.6.a. számú táblázat - Óvodai körzethatár

Óvodai körzetenkénti létszám és hh/hhh gyermekek megoszlása	A körzetbe felvehető (ott élő) összes gyermekek száma	A körzetbe felvehető (ott élő) összes hh gyermekek száma	A körzetbe felvehető (ott élő) összes hhh gyermekek száma	A körzet óvodáiba járó gyermekek össz-létszáma	A körzetbe járó hh gyermekek létszáma	A körzetbe járó hhh gyermekek aránya a körzet óvodásainak össz-létszámához viszonyítva (%)	A körzetbe járó hhh gyermekek létszáma	A körzetbe járó hhh gyermekek aránya a körzet óvodásainak össz-létszámához viszonyítva (%)
Körzet 1								
Körzet 2								
Körzet 3								
Körzet 4								
Körzet 5								
Körzet 6								
Körzet 7								
Összesen								

Forrás: Önkormányzati adatok

Ha a településen több óvoda működik, akkor a felvételi körzeteket oly módon kell kialakítani, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya a településen egyenletes legyen.

4.4.6.b. számú táblázat - Óvodai létszám-megoszlás

Székhely:	Létszám	hh fő	hh arány %	hhh fő	hhh arány %	hh arány a gyermekek összlétszámához viszonyítva	hhh arány a gyermekek összlétszámához viszonyítva	sajátos nevelési igényű gyermekek létszáma	sajátos nevelési igényű gyermekek aránya a csoport összlétszámához viszonyítva
Csoport1									
Csoport 2									
Csoport 3									
Csoport 4									
Csoport 5									
Csoport 6									
Összesen									
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermekek									
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermekek (ped. szakszolgálat véleményel)									
Tagóvoda vagy telephely									
Csoport1									
Csoport 2									
Csoport 3									
Csoport 4									
Csoport 5									
Csoport 6									
Összesen									
A csoportok összlétszámából a 6 évesnél idősebb gyermekek									
A csoportok összlétszámából a 7 évesnél idősebb gyermekek (ped. szakszolgálat véleményel)									!

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A táblázatban az óvodai csoportok létszáma mellett a hátrányos helyzetű gyerekek létszámát és arányát, illetve utóbbi csoportból a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszámát és arányát is meg kell adni.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanuló száma

	Általános iskola 1-4 évfolyamon tanulók száma	Általános iskola 5-8 évfolyamon tanulók száma	általános iskolások száma	napközis tanulók száma	
	fő	fő	fő	fő	%
2010/2011	81	100	181	60	46,88
2011/2012	72	85	157	26	18,00
2012/2013	65	79	144	30	21,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) résztvevők és a napközisek száma

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai

	általános iskolai osztályok száma			általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban			általános iskolai feladat- ellátási helyek száma
	1-4 évfolyamo n	5-8 évfolyamo n	összes en	1-4 évfolyamon	5-8 évfolyamon	össze se n	db
2010/2011	4	5	9	0	0	0	1
2011/2012	4	4	8	0	0	0	1
2012/2013	4	4	8	0	0	0	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.9. számú táblázat - Általános iskolások adatai – el- és bejárás

	Létszám (fő)	A helyben élő összes gyerekhez képest az arányuk
A településen élő általános iskolás korú gyermekek létszáma	241	X
Más településről bejáró általános iskolások	1	0,004
Más településről bejáró hh gyerekek		
Más településről bejáró hhh gyerekek		
Más településre eljáró általános iskolások	102	0,42
Más településre eljáró hh gyerekek		
Más településre eljáró hhh gyerekek		
Általános iskolás korúak közül a hh gyerekek	132	

Általános iskolás korúak közül a hhh gyerekek	113	
---	-----	--

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

4.4.10. számú táblázat – Iskolai körzethatár

Hány körzet van a településen	1 db						
Iskolai körzetenkénti létszám és hh/hhh tanulók megoszlása	A körzet általános iskolába járó tanulók összlétszáma	A körzetbe járó hh tanulók létszáma	A körzetbe járó hh tanulók aránya a körzet tanulóinak összlétszámahoz viszonyítva (%)	A körzetbe járó hhh tanulók létszáma	A körzetbe járó hhh tanulók aránya a körzet tanulóinak összlétszámahoz viszonyítva (%)	A körzetbe járó hh tanulók létszáma a település hh tanulóinak összlétszámahoz viszonyítva	A körzetbe járó hhh tanulók létszáma a település hhh tanulóinak összlétszámahoz viszonyítva
	144	132	92,0	113	78,0		
Összesen							

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Ha a településen több általános iskola működik, az egymással határos felvételi körzeteket oly módon kell kialakítani, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak az adott körzetben felvehető összes tanköteles tanulóhoz viszonyított aránya a különböző intézményekben hasonló legyen. Vagyis ha a településen, kerületben több általános iskola működik, a halmozottan hátrányos helyzetű tanulóknak az egyes felvételi körzetekben kiszámított aránya legfeljebb 15 százalékponttal lehet magasabb, mint az általános iskolába járó halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek a település, kerület egészére kiszámított aránya a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 24. §-a szerint. Amennyiben mód van rá a körzethatár rendelet hatálya alá nem tartozó egyéb egyházi vagy nem állami, nem önkormányzati általános iskolák adatait is adja meg.

4.4.11. számú táblázat - Iskola személyi feltételek

	Fő	Hiányzó létszám
Nem szaktanítást végző tanító	5	
Szaktanítást végző tanítók száma	1	
Szaktanítást végző tanárok száma	6	
Gyógypedagógusok létszáma		
Gyermekvédelmi felelős		
Iskolaorvos		
Iskolapszichológus		
Kisegítő személyzet	5	

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

	8. évfolyamot eredményesen befejezettek száma / aránya a nappali rendszerű oktatásban
	Fő / %
2010/2011	36 / 100
2011/2012	18 / 100
2012/2013	24 / 100

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

A 8. évfolyamot elkezdett tanulók számát kell összevetni a 8. évfolyamot eredményesen elvégzettek számával a nappali rendszerű oktatásban. Ez az adat mutatja az intézmény lemorzsolódási mutatóit, melyeknek munkaerő-piaci kihatásai nagy mértékben vannak.

4.4.13. számú táblázat - Iskolai ellátás igénybevétele - telephelyi bontásban

2012-2013. tanév														
Telephely1 (szükség szerint, töröljön vagy szűrjön be plusz sorokat)	Tagozat megnevezése	Létszám	Napközis	Bejáró	Hátrányos helyzetűek létszáma	HH tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva	Halmazottan hátrányos helyzetűek létszáma	HHH tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva	Sajátos nevelési igényű tanulók létszáma	SNI tanulók aránya az osztály létszámához viszonyítva	SNI tanulók számából a hhh tanulók száma	Évismétlők száma	Magántanulók száma	Létszám, amelynek alapján integrációs normatívát igényelnek
1. évfolyam A osztály														
1. évfolyam B osztály														
2. évfolyam A osztály														
2. évfolyam B osztály														
3. évfolyam A osztály														
3. évfolyam B osztály														
4. évfolyam A osztály														
4. évfolyam B osztály														
5. évfolyam A osztály														
5. évfolyam B osztály														
6. évfolyam A osztály														
6. évfolyam B osztály														
7. évfolyam A osztály														
7. évfolyam B osztály														
8. évfolyam A osztály														
8. évfolyam B osztály														
Összesen:														

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatok, KIR

A fenti táblázatot intézményenként szükséges kitölteni, és egyéb – releváns információkat tartalmazó – oszloppal lehet bővíteni. A táblázat nem csak az intézményen belüli oktatásszervezésről - szegregáció/integrációról - nyújt pontos képet, hanem a tartalmi szolgáltatások, illetve eredmények is megjelennek benne.

4.4.14. számú táblázat – Kompetenciamérési adatok

ISKOLA NEVE	2010		2011		2012			2013	
	Iskola átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga	Országos átlag	Iskola átlaga	HHH tanulók átlaga
Országos kompetenciamérés eredménye									
Szövegértés									
6. évfolyam									
8. évfolyam	–	–							
10. évfolyam									
Matematika									
6. évfolyam									
8. évfolyam	–	–							
10. évfolyam									

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

A kompetenciamérés adatait telephelyenként és iskolánként kell megadni és nem csak az országos átlaghoz viszonyítani, hanem a térségi, járási adatokhoz, az egyéb tanulói mutatókkal együtt (pl. továbbtanulás, érettségit adó szakközépiskolába felvettek aránya stb).

4.4.15. számú táblázat – Továbbtanulási mutatók középfokra nappali tagozaton

	Gimnázium (%)		Szakközépiskola (érettségít adó képzés) (%)		Szakiskolai képzés (%)		Speciális szakiskola (%)		Nem tanult tovább (%)	
	összlétszámon belül	HHH- tanulók körében	összlétszámon belül	HHH- tanulók körében	összlétszámon belül	HHH- tanulók körében	összlétszámon belül	HHH- tanulók körében	összlétszámon belül	HHH- tanulók körében
2008/2009										
2009/2010										
2010/2011										
2011/ 2012										
országos átlag: 2011/2012	34,00%		35,00%		29,00%		2,00%			

Forrás: KIR, Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

*Az országos adatok forrása a Statisztikai Tájékoztató Oktatási Évkönyv 2011/2012-es tanév 24. oldal. – kezdő évfolyamos tanulók.
Ha az országos adatokhoz viszonyítva alacsony a hhh tanulók továbbtanulása (különös tekintettel az érettségít adó intézményekre), akkor szükséges vizsgálni az oktatási intézmények szolgáltatásának hatékonyságát, eredményességét és méltányosságát. Ezek közül az egyik vizsgálandó terület, hogy működik-e a hhh tanulók képesség-kibontakoztatását támogató Integrációs Pedagógiai Rendszer.*

4.4.16. számú táblázat – Lemorzsolódási mutatók az általános iskolában

	Évfolyamismétlők aránya (%)		Magántanulók aránya (%)		Az előző tanévben 250 óránál többet hiányzó tanulók aránya (%)	
	összlétszám on belül	HHH-tanulók körében	összlétszám on belül	HHH-tanulók körében	összlétszámon belül	HHH-tanulók körében
2008/2009						
2009/2010						
2010/2011						
2011/2012						
országos átlag 2011/2012	2,1%		0,8%		0,8%	

Forrás: KIR, Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

Az országos adatok forrása a Statisztikai Tájékoztató Oktatási Évkönyv 2011/2012-es tanév. 146. oldal. – általános iskola, és EMMI KIR STAT.

4.4.17. számú táblázat – Hátránykompenzáló programok

tanév	tanodai program létszám	HH/ HHH tanulók létszáma	tehetséggondozó program	HH/ HHH tanulók létszáma	nyári tábor	HH/ HHH tanulók létszáma	Alapfokú művészetoktatás	HH/ HHH tanulók létszáma
2008/2009								
2009/2010								
2010/2011								
2011/2012								

Forrás: KIR, Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

A táblázatot a helyi, települési viszonyoknak megfelelően korrigálható vagy kiegészíthető a helyben működő és elérhető programoknak megfelelően.

A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2008	893	815	607	597	231	130
2009	912	818	623	612	231	143
2010	900	809	625	586	231	160
2011	891	812	644	591	185	150
2012	888	804	650	578	183	152

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A nők munkaerő-piaci hátránya összetett, nehezen vizsgálható jelenség. A férfiak és nők adott településen való foglalkoztatottságának mutatói arról nyújthatnak tájékoztatást, hogy milyen arányban érinti a nemeket a munkanélküliség. Pontosabb képet kapnánk a kérdésről, ha a rendelkezésre álló adatok között lenne, hogy az érintett csoportból (férfiak és nők is) hányan nevelnek gyermeket, hányan nevelnek 15 évesnél fiatalabb gyermeket, hány gyermeket nevelnek, illetve hányan egyedülállók. A helyi adatgyűjtés természetesen a partnerekkel való együttműködésben valósulhat meg.

5.1.2. számú táblázat - Nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

	Foglalkoztatást segítő és képzési programok száma adott évben	résztevők száma	résztevő nők száma
2008			
2009			
2010			
2011			
2012			

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A településen önkormányzati, civil vagy egyéb szervezet által megvalósított programok résztvevői között a nők arányának vizsgálata az 5.1.1. számú táblázattal összevetve mutathat eredményt: ha a munkanélküliek száma és a vizsgált programokon résztvevők száma nem egyenes arányos, annak okai újabb kérdéseket vetnek fel az eltérés irányának és mértékének függvényében. Pl: Az indított programok egyenlő mértékben célozták-e a férfiakat és nőket? A programok teljesíthetők voltak-e kisgyermekes édesanyák számára? (Megengedett-e hiányzás például a gyermek megbetegedése esetén? A program, képzés időbeosztása illeszkedik-e a bölcsődék, óvodák nyitvatartási idejéhez?)

5.1.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

	Esetszám
2008	
2009	
2010	
2011	
2012	

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A partnerek bevonásával történt esettérképek nem csak az esetek számát mutatják, hanem a különböző eseteket is leírják. Itt érdemes arra figyelni, hogy az egyes esetek milyen szárossággal jelennek meg, illetve, hogy történtek-e az évek során megoldások.

5.1.4. számú táblázat - Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

	munkanélküli nők száma	8 általánosnál alacsonyabb végzettségű	8 általános	szakiskola/ szakmunkás-képző	gimnázium	érettségi	főiskola	egyetem
2008								
2009								
2010								
2011								
2012								

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A táblázat adataiból jól látható, hogy adott településen miként áll összefüggésben a nők iskolai végzettsége és foglalkoztatottsága. A kapott adatok segíthetnek a foglalkoztatást segítő programok, képzések hatékonyabb szervezésében.

5.2 számú táblázat - A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások

	3 év alatti gyermekek száma a településen	működő bölcsődék száma	bölcsődei férőhelyek száma		működő családi napközis száma	férőhelyek száma családi napközisben	férőhelyek összesen
			önkormányzati	egyéb			
2008							
2009							
2010							
2011							
2012							

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

Pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.

A nők munkaerő-piaci esélyeit és az ideális családtervezést is pozitívan befolyásolja, ha a gyermekek napközbeni ellátása biztosított a településen.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

	védőnők száma	0-3 év közötti gyermekek száma	átlagos gyermekszám védőnőnként
2008	1	69	69
2009	1	75	75
2010	1	78	78
2011	1	81	81
2012	1	81	81

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

5.4. számú táblázat - A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

	rendőrök riasztása családi vizályhoz	tényleges feljelentések száma	bírósági ítélet
2008			
2009			
2010			
2011			
2012			

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A családon belüli erőszak a nemzetközi és országos statisztikák alapján sokkal jelentősebb mértékben jelenlévő probléma, mint gondolnánk. A helyi rendőrség és bíróság számszerű adatai tükrözhetik, hogy a bántalmazottak milyen mértékben mernek, illetve tudnak jogi segítséget kérni. Azzal is tisztában kell lennünk, hogy leggyakrabban a rendőrség riasztására is csak végső esetben kerül sor. Teljes körű vizsgálatot a témában annak jellegéből adódóan lehetetlen végezni, de egyes részterületek tanulmányozása segítheti a problémák feltárását, segíthet a megoldási lehetőség megtalálásában.

5.5. számú táblázat - Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Férőhelyek száma	önkormányzati anyaotthon a településen	önkormányzati anyaotthon a település 50 km- es körzetében	Nem önkormányzati (egyházi, alapítványi) anyaotthon a településen	Nem önkormányzati (egyházi, alapítványi) anyaotthon a település 50 km-es körzetében
2008				
2009				
2010				
2011				
2012				

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az anyaotthonok és a családok átmeneti otthonai (anyagilag vagy családjában) krízishelyzetben jelenthetnek megoldást azok számára, akiknek nincs hová menniük. Bizonyos esetekben kimondottan célszerű, ha a krízishelyzetben lévő nő távol kerül addigi környezetétől, de vannak olyan helyzetek is, amikor az anyaotthon/családotthon és a lakóhely távolsága komoly problémát jelent (munkahely, gyermekellátó intézmények). Jellemzően ezen intézményeknél (a férőhelyek hiánya miatt főleg a téli időszakban) várólistás rendszer működik, ezért a férőhelyek száma mellett a jelenleg várólistán lévők számának szerepeltetésével pontosabb képet kapunk a témában.

5.6. számú táblázat - A nők szerepe a helyi közéletben

	Képviselőtestület tagja		Városi bíróság és ítélőtáblák vezetői		Közgyűlések tagjai	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2008						
2009						
2010						
2011						
2012						

Forrás: Helyi adatgyűjtés

A táblázat adatainak vizsgálatánál az arányokat (férfi/nő) szükséges figyelembe venni.

5.7 számú táblázat - A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

	Intézkedések, pályázatok, programok száma a településen	Önkormányzati	Más állami szerv által támogatott	Civil	Összes
2008					
2009					
2010					
2011					
2012					

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az adatgyűjtés azokat a pályázati programokat, vagy helyi rendeletekhez kapcsolt intézkedéseket gyűjti össze, melyek a nők munkaerő-piaci esélyegyenlőségéért tesznek, a nőkkel szembeni erőszak ellen lépnek fel, vagy bármilyen módon a nők esélyegyenlőségét állítják középpontba. Adatgyűjtéshez a helyi önkormányzaton kívül célszerű felkeresni a Kormányhivatal Munkaügyi Központját és civil szervezeteket.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma nemek szerint

	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő férfiak száma	nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő nők száma	összes nyugdíjas
2008	313	471	784
2009	306	456	762
2010	285	440	725
2011	274	433	707
2012	277	421	698

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az adatelemzés során azt kell figyelembe venni, hogy vannak-e ellátatlan (nyugdíj, nyugdíjszerű ellátás) időskorúak, és ha igen, akkor milyen arányban.

6.2.1. számú táblázat - Idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az 55-64 éves idősebbek foglalkoztatottsági mutatói (2000-2011) az alábbi linken található:

http://www.ksh.hu/thm/2/indi2_5_1.html

Az 55-64 éves idősebbek munkanélküliségi rátája (2000-2011) az alábbi linken található:

http://www.ksh.hu/thm/2/indi2_5_2.html

Munkaerőpiaci esélyegyenlőség 2000-2011:

http://www.ksh.hu/thm/2/indi2_3_3.html

A fenti táblák támpontot nyújtanak egy helyi adatgyűjtés előkészítéséhez, hiszen rendkívül részletes, a foglalkoztatás minden szegmensére kiterjedő adatokat, illetve gyűjtési kategóriákat tartalmaznak.

6.2.2. számú táblázat - Tevékeny időszak (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Intézkedések, pályázatok száma a településen	Önkormányzati	Munkaügyi Központ által támogatott	Civil	Egyéb	Összesen
	db	db	db	db	db
2008					
2009					
2010					
2011					
2012					

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az adatgyűjtés célja, hogy csokorba szedjük azokat a pályázati programokat, vagy helyi rendeletekhez kapcsolt intézkedéseket, melyek elősegíthetik az idősebb korosztály foglalkoztatását, vagy tesznek az élethosszig tartó tanulás elvéért. Célszerű a helyi önkormányzatnál, a Kormányhivatal Munkaügyi Központjánál, civil szervezeteknél tájékozódni a témában, illetve adatot gyűjteni.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	fő	fő	%	fő	fő	%
2008						
2009						
2010						
2011						
2012						

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Éppen ezért csak következtethetünk annak létezésére. Azt tudjuk a szakirodalomból, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Ennek alapján, ha a helyi, vagy területileg illetékes munkaügyi központtól arról kérünk adatokat, hogy hány fő regisztrált munkanélküli van az adott településen és ezek közül hányan 55 év felettek, illetve a tartós munkanélküliek között mekkora az 55 év felettek aránya, és az adatok alapján az arányok az idősebb korosztály felé tolódnak el, akkor állíthatjuk, hogy őket jobban érinti a foglalkoztatás terén fellépő hátrányos megkülönböztetés.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

	64 év feletti lakosság száma	nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	
	fő	fő	%
2008	335	22	6,57
2009	336	24	7,14
2010	331	30	9,06
2011	334	26	7,78
2012	334	23	6,89

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nappali ellátás szociális alapszolgáltatás, amely lehetőséget biztosít a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére a hajléktalan személyek és a saját otthonukban élő, következőkben felsorolt személyek részére: A) tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek, b) tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek, c) harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek. Igény szerint lehetőség van a napközbeni étkezésre is.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

	időskorúak járadékában részesülők száma
2008	1
2009	0
2010	0
2011	0
2012	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A települési önkormányzat, 2007. január 1-jétől a jegyző időskorúak járadékában részesíti azt

- a) a 62. életévét, illetőleg a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyt, akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-át,
- b) az egyedülálló, 62. életévét, illetőleg a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 95%-át,
- c) az egyedülálló, 75. életévét betöltött személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130%-át.

6.3.3. számú táblázat - Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

	Mozielőadás látogatása	Színházelőadás látogatása	Múzeumi kiállítás megtekintése	Könyvtár látogatása	Közművelődési intézmény rendezvényén részvétel	Vallásgyakorlás templomban	Sportrendezvényen részvétel
	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom	alkalom
2008							
2009							
2010							
2011							
2012							

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az idősebb korosztálytól (lehet akár az 55 év felettek, vagy csak a nyugdíjasok megkeresése) kérdőív segítségével fel lehet mérni, hogy az elmúlt években hány alkalommal látogattak meg különféle kulturális vagy sporteseményeket.

6.3.4. számú táblázat - Idősek informatikai jártassága

	Összes megkérdezett	Számítógépet használni tudók száma		Internetet használni tudók száma	
		fő	%	fő	%
2008					
2009					
2010					
2011					
2012					

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az idősebb korosztálytól (lehet akár az 55 év felettek, vagy csak a nyugdíjasok megkeresése) egy kérdőív segítségével tud az adatgyűjtő tájékozódni arról, hogy milyen informatikai jártassággal rendelkezik a korosztály.

6.4. számú táblázat - Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

	Az idősebb célcsoport igényeit célzó programok száma
2008	
2009	
2010	
2011	
2012	

Forrás: Helyi adatgyűjtés

Az adatgyűjtés célja, hogy a helyi önkormányzattól, vagy helyi civil, állami vagy egyházi szervezettől információkat kapjunk kifejezetten az idősebb korosztályt megcélzó programok, speciális programok számáról. (pl. informatikai képzés, dalkör, nyugdíjasklub, stb.)

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű és egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

	megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma	egészségkárosodott személyek szociális ellátásaiban részesülők száma
2008	0	5
2009	0	5
2010	0	5
2011	0	7
2012	0	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma		
	önkormányzati fenntartású intézményben	egyházi fenntartású intézményben	civil fenntartású intézményben
2008	0	0	0
2009	0	0	0
2010	0	0	0
2011	0	0	0
2012	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével.

A település civil és egyházi intézményeivel mindenképpen szükséges a kapcsolatfelvétel, az ellátásban kialakult arányok és a nem állami szolgáltatók jövőbeni tervei együttesen alakítják az elérhető szolgáltatás adott és jövőbeni minőségét. Fontos szempont, hogy a civil és egyházi fenntartók más települések lakosait is ellátják, tehát a helyi esélyegyenlőségi tervben a településen lakókat célszerű szerepeltetni. Feltehetően korábban létrejött és folyamatos együttműködést és a fejlesztések összehangoltságát tapasztalják a szakértők.

7.1.3. táblázat - Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban

A közfoglalkoztatás nem speciálisan a fogyatékos személyek részére biztosított foglalkoztatási forma, bár nem kizárt, hogy fogyatékos személy is foglalkoztatásra kerül a rendszerben. A foglalkoztatást szervező nem tartja nyilván a fogyatékos személyeket, ezért az adatszolgáltatás illetve a foglalkoztatásba bevont fogyatékosok száma nem vizsgálható. Ennek ellenére megkísérelhető az adatgyűjtés a következők szerint.

Aktuális jogszabály: - 2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról.

- 1998. évi XXVI. törvény A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival kapcsolatos eljárási szabályokról szóló 327/2011. (XII.29.) Korm. rendelet

- A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjának, továbbá az akkreditált munkáltatók ellenőrzésének szabályairól szóló 176/2005. (IX.2.) Korm. rendelet
- A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény

Fogyatékos személyek részvétele a foglalkoztatásban, a különféle típusú foglalkoztatásban résztvevők száma az alkalmazók szerinti megoszlásban				
		Közférában foglalkoztatott (pl. önkormányzat, kormányhivatal, állami vagy önkormányzati fenntartású intézmény)	Non profit szervezet	Gazdasági vállalkozás
Szociális foglalkoztatásban alkalmazottak	fejlesztő-felkészítésben résztvevők száma			
	munka rehabilitációban foglalkoztatottak száma			
Védett munkahelyen foglalkoztatottak száma				
Támogatott foglalkoztatásban résztvevők száma				
Nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatásban résztvevő fogyatékos személyek száma				

Forrás: helyi adatgyűjtés több forrás segítségével.

Ilyen adatokkal rendelkezik a Munkaügyi Központ, ahol a fogyatékos személyek kiválthatják az úgynevezett rehabilitációs kártyát. Adatot szolgáltat a helyi önkormányzat, a foglalkoztatást biztosító civil szervezet, egyházi fenntartású foglalkoztató intézmény. Gazdasági szereplők esetében támpont a rehabilitációs hozzájárulás csökkenése vagy kiváltása fogyatékos személyek foglalkoztatásával, a korábban említett rehabilitációs kártya éppen ezeknek a vállalkozói kedvezményeknek a jogosságát igazolja.

7.1.4. táblázat - A településen élő fogyatékos személyek önálló életvitelét támogató helyi intézmények, szociális szolgáltatások

	Állami/önkormányzati			Egyházi			Civil		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás									
étkeztetés									
házi segítségnyújtás									
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás									
családsegítés									
közösségi ellátás szenvedélybetegek részére									
közösségi ellátás pszichiátriai betegek részére									
támogató szolgáltatás									
nappali ellátás									

Forrás: helyi adatgyűjtés,

A felsorolt szociális szolgáltatásokat ellátó intézmények és személyek éves munkájukról, esetforgalmukról beszámolót készítenek. Ezek a beszámolók tartalmazzák a szolgáltatást igénylő fogyatékosok számát. Sajnálatosan a családsegítés és a közösségi ellátás statisztikai nyilvántartásában nem szerepel, hogy a szolgáltatást igénybevevőnek van e bármilyen fogyatékosága, ezért itt csak becsült adatokat fogunk kapni. Az önkormányzat szociális ügyekkel foglalkozó osztálya, munkatársa révén a munkabeszámolók hozzáférhetőek.

A „közösségi ellátás szenvedélybetegek vagy pszichiátriai betegek részére” cellákba értelemszerűen csak az ellátott fogyatékos személyek számát szükséges megadni. Előfordul, hogy a fogyatékos személy aktuális vagy krónikus állapota szükségessé ezeket a közösségi ellátási formákat.

7.2.1. táblázat - Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezmények

A lehetséges kedvezmények igénylése és rendszeres használata nem feltétlenül az önkormányzat bevonásával történik. Így az adatgyűjtés korlátozott. Nem nyilvántartott, hogy hányan élnek a tömegközlekedésben elérhető kedvezményekkel, az adókedvezménnyel. Vannak olyan természetbeni ellátások, melyek nem a fogyatékosokhoz, hanem az alacsony jövedelemhez kötöttek.

1993. évi III. tv. (Szt.) alapján	
Pénzbeli ellátás	Fogyatékos személyek száma
Időskorúak járadéka	
Aktív korúak ellátása	
Rendszeres szociális segély	
Lakásfenntartási támogatás	
Ápolási díj	
Temetési segély	
Átmeneti segély	
Természetbeni ellátás:	
Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság Itt azokra a fogyatékos személyekre kérdezzük, akik az önkormányzat javaslatára, rászorultsági alapon kapnak TAJ kártyát az OEP-től.	
Közgyógyellátás. Ez a fogyatékos személyeknek alanyi jogon jár, nem fogyatékos személyek rászorultsági alapon vehetik igénybe. Mivel a településen élő fogyatékos személyek számának megállapítása nehéz, ez az adat is fontos mutató lehet.	
Adósságkezelési szolgáltatás	
Energia felhasználási támogatás	
Más jogszabályok alapján nyújtott ellátások	
Fogyatékosági támogatás	
Rokkantsági járadék	
Személygépkocsi átalakítási támogatás	
Közlekedési kedvezmény	
Személygépkocsi szerzési kedvezmény	
Parkolási igazolvány	

Forrás: helyi adatgyűjtés

A helyi önkormányzatok nem tartják nyilván, hogy a pénzbeli illetve a természetbeni ellátásban részesülők fogyatékos emberek-e, mert itt a szociális rászorultság az elsődleges. Egyes ellátásoknál kérnek orvosi igazolást az igénylőtől, de itt az ápolási és gondozási szükséglet mértéke a fontos, nem pedig a diagnózis vagy a fogyatékoság. A más jogszabály alapján nyújtott ellátásoknál a MÁK a folyósító, ezért az adat tőlük szerezhető be.

Javaslat: Reprezentatív kérdőíves felmérés az érintettek körében, hogy milyen ellátásokat vesznek igénybe. Érdekes lehet az a kérdés is, hogy ismerik-e egyáltalán a lehetőségeiket.

7.3.1. táblázat – Akadálymentesítés 1.

Közhasznúak azok az épületek, melyek használata senki számára sem korlátozott. Ebbe a körbe tartoznak az oktatás bármely szintjét befogadó épületek vagy épületrészek, az egészség-, szociális, kulturális, művelődés, sport célú építmények. Ilyenek és tevékenységük súlya miatt kiemelten fontosak az önkormányzati, a hatósági, a közigazgatási, az igazságszolgáltatói célokra fenntartott épületek vagy épületrészek. A mozgásukban akadályozottak, az idősek, nők- és gyermekek a fizikai akadálymentességet igénylik, a többi fogyatékos csoport számára az infokommunikációs akadálymentesség a jogos igény. Ilyenek a kontrasztos színekkel készült táblák, tapintható információk, hallható segítség, jelnyelvi segítség, a belső környezetben való tájékozódást elősegítő piktogramok, feliratok.

Aktuális jogszabályok:

1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

2009. évi CXXV. törvény a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról

62/2011. (XI. 10.) NEFMI rendelet a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működésének és a jelnyelvi tolmácsszolgáltatás igénybevételének feltételeiről igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól

		Igen/nem								
		Lift	Vak- vezető sáv	Mozgás- korláto- zottak részére mosdó	Rám- pa	Hango- s tájéko- z- tatás	Induk- -ciós hurok	Tapin- t- ható infor- máci- ó	Jel- nyelv i segít- ség	Egyéb
oktatás i intézm- ények	alapfok									
	középfok									
	felsőfok									
Egész- ségügy i intézm- ények	fekvőbeteg ellátás									
	járó beteg szakellátás									
	alapellátás									
kulturális, művelődési intézmények										
önkormányzati, közigazgatási intézmény										
igazságszolgáltatási, rendőrség, ügyészség										
szociális ellátást nyújtó intézmények										

Forrás: helyi adatgyűjtés, személyes tapasztalat, fogyatékos ügyi referens információi, fogyatékosok civil szervezetei

Kérjük, adja meg, hogy a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítő eszközök közül melyek állnak rendelkezésre (Igen/nem válasszal).

7.3.2. táblázat – Akadálymentesítés a foglalkozatóknál

	Igen/nem								
	Lift	Vak-vezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
A foglalkoztató neve és a foglalkoztatás jellege:									

Forrás: helyi adatgyűjtés, a vizsgált területen foglalkoztatást végző vállalkozásoknál.

A munkahelyek akadálymentesítettségéről alig lehetséges az adatgyűjtés, mivel a többsége vállalkozás formában működik.

Kérjük, adja meg, hogy a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítő eszközök közül melyek állnak rendelkezésre (Igen/nem-es válasszal). Foglalkoztatónként külön sorokat szükséges nyitni.

7.3.3. táblázat - Fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség a közlekedésben

	Igen/nem								
	Lift	Vak-vezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
Közterület (utca/járda, park, tér)									
Helyi és távolsági tömegközlekedés									
Buszpályaudvar, buszvárók									
Vasútállomás									

Forrás: helyi adatgyűjtés, a vizsgált területen az önkormányzat szociális ügyekkel foglalkozó munkatársától és az érdekvédelmi szervezetek vezetőitől.

7.3.4. táblázat - Fogyatékos személyek rendelkezésére álló helyi szolgáltatások

	Az adott évben a szolgáltatást igénylő fogyatékos személyek száma		
	2010	2011	2012
ápolást, gondozást nyújtó intézmény			
rehabilitációs intézmény			
lakóotthon			
támogatott lakhatás*			
átmeneti ellátást nyújtó fogyatékosok gondozóháza			

Forrás: helyi adatgyűjtés

A helyi adatgyűjtést nehezíti a lehetséges fenntartók sokfélesége. A felsorolt intézményeket egyházi és civil szervezetek is alapíthatják és működtethetik. Különösen fontos arról

meggyőződni, hogy milyen tervezési, megvalósítási szakaszban van a támogatott lakhatás megvalósítási programja. Tulajdonképpen ennek fejlettsége az egyik legerősebb mutatója a fogyatékosokról való gondoskodásnak.

A szociális alapszolgáltatások segítséget jelentenek a fogyatékos személyeknek abban, hogy saját otthonukban, lakókörnyezetükben önálló életvitelt tudjanak fenntartani. Különös jelentősége van a helyi tájékoztatásnak, a mindenki számára azonos esélyű hozzáférés biztosításának. Célszerű ennek formáiról és rendszerességéről információkat gyűjteni.

Szakellátás akkor válik szükségessé, ha a fogyatékos személy önálló életvitelét saját otthonában az alapszolgáltatások már nem tudják biztosítani. Ezekben az ellátási formákban is külön gondot kell fordítani az önrendelkezés és önállóság érvényesülésére. Ilyenek az intézmény napirendjének szigorúsága, a kapcsolatok ápolásának lehetősége és módja intézményen kívüli személyekkel, intézményen belüli párkapcsolatok alakulása.

*A támogatott lakhatást 1257/2011. (VII. 21.) Korm. határozatot teszi lehetővé, 2012. január 1-sejétől kezdődően. Az eddigi bentlakásos intézményeket felváltó önálló lakóotthonba való kitagolás, lehetővé teszi a lakhatás és a napközbeni tevékenységek (pl. oktatás, gondozás, szabadidős tevékenységek, társas kapcsolatok) szétválását. A korábbi komplex ellátás a jövőben két önálló szolgáltatásban valósul meg, a lakhatást és az önálló életvitelt segítő szolgáltatásra.

Aktuális jogszabály:

[1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról](#)

[9/1999. \(XI. 24.\) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről](#)

[321/2009. \(XII. 29.\) Korm. rendelet a szociális szolgáltatók és intézmények működésének engedélyezéséről és ellenőrzéséről](#)

[1/2000. \(I. 7.\) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről](#)

1257/2011. (VII. 21.) Korm. határozat